

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM TEKNOLOJİSİ PROGRAMI

TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞININ SINIF ORTAMINDA YARATTIĞI
SORUNLARA İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatih AYDIN

Ankara, Aralık, 2017

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM TEKNOLOJİSİ PROGRAMI

TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞININ SINIF ORTAMINDA YARATTIĞI
SORUNLARA İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatih AYDIN

Danışman: Prof. Dr. Nurettin ŞİMŞEK

Ankara, Aralık, 2017

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼'ne

Fatih AYDIN'ın hazırladığı ‘‘Teknoloji Bağımlılığının Sınıf Ortamında Yarattığı Sorunlara İlişkin Öğrenci Görüşleri’’ başlıklı bu çalışma, j¼rimiz tarafından Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Eğitim Teknolojisi Programı'nda Yüksek Lisans Tezi Olarak Kabul Edilmiştir.

İmza

Başkan: Prof. Dr. Nurettin ŞİMŞEK

¼ye: Doç. Dr. Ayfer ALPER

¼ye: Doç. Dr. Mehmet Barış HORZUM

ONAY

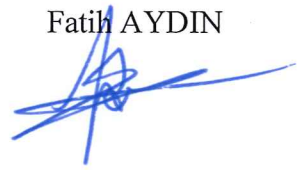
Bu tez Ankara ¼niversitesi Lisans¼st¼ Eğitim – Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki j¼ri ¼yeleri tarafından/...../20..... tarihinde uygun gör¼lm¼ř ve Enstit¼ Yönetim Kurulunca/...../20..... tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İsmail G¼VEN
Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼r¼

ETİK BİLDİRİM

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Fatih AYDIN

ÖZET

TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞININ SINIF ORTAMINDA YARATTIĞI SORUNLARA İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

AYDIN, Fatih

Yüksek Lisans Tezi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

AnaBilim Dalı Eğitim Teknolojisi Programı

Danışman: Prof. Dr. Nurettin ŞİMŞEK

Aralık 2017, 95 + XV sayfa

Lisans öğrencilerinin, teknoloji bağımlılığı düzeylerinin sınıf ortamında yaşadıkları öğretim ile ilgili sorunlara etkisini, öğrenci görüşlerine dayalı olarak belirlenmesini amaçlayan bu çalışma, tarama modeline uygun bir araştırmadır. Araştırma; 2016-2017 öğretim yılında Ankara, Gazi ve Hacettepe üniversitelerinin lisans programlarına devam eden 463 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Bu araştırmanın verileri; Kişisel Bilgiler Formu, Teknoloji Bağımlılığı Ölçeği, Sınıf Ortamında Yaşanan Öğretimsel Sorunları Tarama Anketiyle birlikte toplanmıştır. Sosyal Ağ Bağımlılığı, Anlık Mesajlaşma Bağımlılığı, Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı ve Web Siteleri Bağımlılığı olmak üzere dört alt ölçeğe sahip likert tipi 24 maddeden oluşan Teknoloji Bağımlılığı Ölçeği'nin geliştirildiği bu araştırmada ayrıca sınıf ortamında yaşanan öğretimsel sorunları tarayan likert tipi 25 maddeden oluşan bir anket uygulanmıştır.

Elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistikler ile birlikte Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis ve Spearman Korelasyon Testi gibi non parametrik testler bir arada kullanılmıştır. Ölçek geliştirme sürecinde; açımlayıcı faktör analizleri ve güvenilirlik analizleri için SPSS 21 paket programı kullanılmış olup, doğrulayıcı faktör analizleri için de LISREL 8.8 programı kullanılmıştır.

Yapılan analizlere göre; katılımcıların teknoloji bağımlılığı düzeyleri ile sınıf ortamında yaşadıkları öğretimsel sorunların miktarları arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Teknoloji bağımlılığı düzeyi arttıkça yaşanan sorun miktarlarının arttığı belirlenmiştir. Teknoloji bağımlılığı düzeyleri; yaş grubu, sosyo-ekonomik düzey ve

sınıf değişkenleri açısından farklı değilken bölüm, cinsiyet değişkenleriyle arasında anlamlı bir farka sahiptir. Teknoloji bağımlılığı düzeylerinin öğrencilerin gün içerisinde teknolojik uygulamalara harcadıkları süreye göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu bulunmuş olup, teknolojik uygulamalara harcanan süre arttıkça, teknoloji bağımlılığı düzeyinin de arttığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bağımlılık, Teknoloji Bağımlılığı, Sosyal Ağ Bağımlılığı, Anlık Mesajlaşma Bağımlılığı, Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı, Web Siteleri Bağımlılığı.

ABSTRACT**STUDENT VIEWS ABOUT RELATING TO THE PROBLEMS IN THE CLASS
ENVIRONMENT CREATED BY TECHNOLOGY ADDICTION**

AYDIN, Fatih

Master Thesis, Department of Computer and Instructional Technologies

Educational Technology Program

Supervisor: Prof. Dr. Nurettin ŞİMŞEK

December 2017, 95 + XV pages

This study, which aims to determine whether instructional problems experienced by the undergraduate students in the classroom environment change according to their level of technology addiction is an appropriate research in the survey model. This study was carried out in 2016-2017 academic year with the participation of 463 students attending the undergraduate programs of Ankara, Gazi and Hacettepe universities.

The data of this study was collected by using Personal Information Form, Technology Addiction Scale, Survey Questionnaire of Instructional Problems experienced in Classroom Environment. A questionnaire consisting of likert type 25 items that investigates instructional problems in the classroom environment and a Technology Addiction Scale which has four subscales named as Social Network Addiction, Instant Messaging Addiction, Online Gaming Addiction, Web Site Addiction consisting of 24 likert type items 4 subscales were developed and applied.

In the analysis of the obtained data, nonparametric tests such as Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis and Spearman Correlation Test were used together with descriptive statistics. The SPSS 21 program was used in the analysis and the factor analysis in the scale development process was conducted with LISREL 8.8 program.

According to analysis; it was determined that there was a significant difference between the levels of technology addiction and amount of instructional problems they experienced in the classroom environment. According to the findings, as the level of technology addiction increases, the amount of problems increases. Levels of

technology addiction do not differ significantly in terms of age group, socio-economic level and class variables, it shows a significant difference between gender and department. It was found that the levels of technology addiction were statistically significantly different according to the time spent by the students in the technological applications during the day, and it has been determined that as the time spent on technological applications increases, the level of technology addiction also increases.

Key Words: Addiction, Technology Addiction, Social Network Addiction, Instant Messaging Addiction, Online Gaming Addiction, Web Site Addiction.

ÖNSÖZ

Teknolojinin hızlı bir biçimde geliştiği, gündelik hayata dair değişiklikleri ve yenilikleri sunduğu bir çağda yaşıyoruz. Son yıllarda özellikle çevrimiçi dijital ortamlarda gelişen uygulamalar marifetiyle, iletişim kabiliyetlerinin kolaylaştığı, insani ihtiyaçların çeşitlendiği, sosyal alışkanlıkların farklılaştığı gözlenmektedir. Diğer taraftan teknolojinin gelişimi, taşıdığı kolaylıkların yanı sıra bireyler üzerinde psikolojik ve fiziksel tahribatlara yol açabilecek problemleri de beraberinde getirebilmektedir. Teknolojinin bilinçsiz, kontrolsüz kullanılmasıyla ortaya çıkan teknoloji bağımlılığı, bu problemlerin en önemlilerindedir.

Teknoloji bağımlılığı kavramının incelendiği, teknoloji bağımlılığı düzeylerini ölçmeye yarayan bir ölçeğin geliştirildiği ve sınıf ortamındaki sorunlara etkisinin belirlendiği bu araştırma, beş bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, sınırlılıkları ve temel kavramları ile ilgili açıklamalar yer almaktadır. İkinci bölümde çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması ile araştırmanın yöntemine ilişkin bilgiler sunulmaktadır. Üçüncü bölümde bağımlılık ve teknoloji bağımlılığı kavramlarının kuramsal çerçevesi özetlenmiş olup; teknolojik ortamları kullanma alışkanlıklarına ilişkin bulgular, sınıf içindeki öğretim ile ilgili sorunlara ilişkin bulgular, dördüncü bölümde yer almıştır. Bulgulara dayalı olarak araştırmanın sonuç ve önerileri beşinci bölümde sunulmuştur.

Araştırmanın her aşamasında desteğini hiçbir zaman esirgemeyen değerli danışmanım Prof. Dr. Nurettin Şimşek'e en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Yüksek lisans eğitimim boyunca bana ışık olan hocalarıma, yüksek lisans arkadaşlarıma, araştırmanın uygulama aşamasında katkılarını esirgemeyen Doç. Dr. Ayfer Alper, Doç. Dr. Özlem Çakır, Yrd. Doç. Dr. Necmettin Teker'e, güzide araştırma görevlileri Cemal Tatlı, Raziye Sancar, Tuğra Karademir, Deniz Atal Köysüren'e şükran borçluyum.

Bugünlere gelmeme vesile olan annem ve babama, bu araştırmayı bitirmem için beni sürekli destekleyen sevgili eşim Hatice Aydın'a, varlıklarıyla bana güç veren çocuklarım Ayberk Aydın ile Aytuğ Aydın'a sonsuz teşekkürler.

Fatih AYDIN

İÇİNDEKİLER

ETİK BİLDİRİM	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	viii
İÇİNDEKİLER	x
ÇİZELGELER DİZİNİ	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xv
BÖLÜM I GİRİŞ	1
Problem	1
Amaç	7
Önem	8
Sınırlılıklar	8
Tanımlar	8
BÖLÜM II YÖNTEM	9
Araştırmanın Modeli	9
Çalışma Grubu	9
Veri Toplama Araçları	13
Kişisel Bilgi Formu	14
Teknoloji Bağımlılığı Ölçeği	14
Sınıf Ortamında Yaşanan Öğretimsel Sorunları Tarama Anketi	28
Verilerin Toplanması	30
Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	30
BÖLÜM III KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	33
TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI	33
Sosyal Ağ Bağımlılığı	35
Anlık Mesajlaşma Bağımlılığı	36
Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı	37
Web Siteleri Bağımlılığı	39
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	39
BÖLÜM IV BULGULAR VE YORUMLAR	44
Teknolojik Ortamları Kullanma Alışkanlıkları	44
Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri	50

Sınıf Ortamında Yaşanan Öğretimsel Sorunlar	57
Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri İle Sınıf Ortamında Yaşanan Öğretimsel Sorun Miktarlarının Karşılaştırılması	64
BÖLÜM V SONUÇ VE ÖNERİLER	67
Sonuçlar	67
Öneriler	71
KAYNAKLAR	74
EKLER	80
Ek 1. Teknoloji Bağımlılığı Ölçeği Ve Sınıf Ortamında Yaşanan Öğretimsel Sorunları Tarama Anketi Kapsam Geçerliği İçin Uzman Görüşü Formu	81
Ek 2. Teknoloji Bağımlılığı Ölçeği Ve Sınıf Ortamında Yaşanan Öğretimsel Sorunları Tarama Anketi	88
EK 3. ÖZGEÇMİŞ	95

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 1. <i>Katılımcıların Cinsiyetiyle İlgili Betimsel İstatistikler</i>	10
Çizelge 2. <i>Yaş Gruplarıyla İlgili Betimsel İstatistikler</i>	10
Çizelge 3. <i>Bölemlerle İlgili Betimsel İstatistikler</i>	11
Çizelge 4. <i>Sınıflarla İlgili Betimsel İstatistikler</i>	12
Çizelge 5. <i>Teknolojik Bir Aygıtta Sahip Olma İle İlgili Betimsel İstatistikler</i>	12
Çizelge 6. <i>Ailelerin Sosyo-Ekonomik Düzeyleriyle İlgili Betimsel İstatistikler</i>	12
Çizelge 7. <i>Teknolojik Uygulamalara Harcanan Süreyle İlgili Betimsel İstatistikler</i>	13
Çizelge 8. <i>SABÖ KMO ve Bartlett Testi Sonuçları</i>	16
Çizelge 9. <i>SABÖ'nün DFA Öncesi Maddelerine İlişkin Faktör Yükleri</i>	17
Çizelge 10. <i>SABÖ Uyum İyiliği İndeks Değerleri</i>	17
Çizelge 11. <i>AMBÖ KMO ve Bartlett Testi Sonuçları</i>	19
Çizelge 12. <i>AMBÖ Ölçeğinin DFA Öncesi Maddelerine İlişkin Faktör Yükleri</i>	19
Çizelge 13. <i>AMBÖ Uyum İyiliği İndeks Değerleri</i>	20
Çizelge 14. <i>ÇOBÖ KMO ve Bartlett Testi Sonuçları</i>	22
Çizelge 15. <i>ÇOBÖ DFA Öncesi Maddelerine İlişkin Faktör Yükleri</i>	22
Çizelge 16. <i>ÇOBÖ Uyum İyiliği İndeks Değerleri</i>	23
Çizelge 17. <i>WSBÖ KMO ve Bartlett Testi Sonuçları</i>	25
Çizelge 18. <i>ÇOBÖ DFA Öncesi Maddelerine İlişkin Faktör Yükleri</i>	25
Çizelge 19. <i>WSBÖ Uyum İyiliği İndeks Değerleri</i>	26
Çizelge 20. <i>TBÖ Ve Alt Ölçek Puanları Arasındaki İlişkiler – Spearman Korelasyon Testi Sonuçları</i>	28
Çizelge 21. <i>SOYÖSTA Ölçme Aracının KMO ve Bartlett Testi Sonuçları</i>	29
Çizelge 22. <i>SOYÖSTA Ölçme Aracının Maddelerine İlişkin Faktör Yükleri</i>	30
Çizelge 23. <i>TBÖ ve Alt Ölçekleri İçin Belirlenmiş Puan Aralıkları</i>	31
Çizelge 24. <i>İnternete Bağlanılan Ortamlarla İlgili Betimsel İstatistikler</i>	44
Çizelge 25. <i>İnternete Bağlanılan Aygıtların Kullanılma Durumuyla İlgili Betimsel İstatistikler</i>	45
Çizelge 26. <i>Sosyal Ağ Sitelerinin Kullanım Durumuyla İlgili Betimsel İstatistikler</i>	46
Çizelge 27. <i>Sosyal Ağ Sitelerini Kullanım Süreleriyle İlgili Betimsel İstatistikler</i>	46
Çizelge 28. <i>Kullanılan Anlık Mesajlaşma Programlarıyla İlgili Betimsel İstatistikler</i>	47

Çizelge 29. <i>Anlık Mesajlaşma Programlarının Kullanım Süresiyle İlgili Betimsel İstatistikler</i>	48
Çizelge 30. <i>Oynanan Çevrimiçi Oyun Türleriyle İlgili Betimsel İstatistikler</i>	48
Çizelge 31. <i>Çevrimiçi Oyunların Oynanma Süreleriyle İlgili Betimsel İstatistikler</i>	49
Çizelge 32. <i>Gezinilen İnternet Sitesi Türleriyle İlgili Betimsel İstatistikler</i>	49
Çizelge 32 (Devam)	50
Çizelge 33. <i>İnternet Sitelerinde Gezinilen Süreyle İlgili Betimsel İstatistikler</i>	50
Çizelge 34. <i>Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri Ve Alt Ölçek Puan Düzeyleriyle İlgili Betimsel İstatistikler</i>	51
Çizelge 35. <i>Katılımcıların Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri</i>	52
Çizelge 36. <i>Cinsiyete Göre Teknoloji Bağımlılığı Ve Alt Ölçekler Bağımlılık Düzeyleri – Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	53
Çizelge 37. <i>Yaş Aralıklarına Göre Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri Kruskal-Wallis Testi Sonuçları</i>	54
Çizelge 38. <i>Bölgümlere Göre Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri – Kruskal-Wallis Testi Sonuçları</i>	55
Çizelge 39. <i>Sınıflara Göre Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri – Kruskal-Wallis Testi Sonuçları</i>	55
Çizelge 40. <i>Sosyo-ekonomik Düzeye Göre Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri Kruskal-Wallis Testi Sonuçları</i>	56
Çizelge 41. <i>Teknolojik Uygulamalar İçin Harcanan Süreye Göre Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri – Kruskal-Wallis Testi Sonuçları</i>	57
Çizelge 42. <i>Sınıf Ortamında Yaşanan Öğretim İle İlgili Sorunlar</i>	58
Çizelge 42 (Devam)	59
Çizelge 43. <i>Cinsiyete Göre Sınıf Ortamında Yaşanan Öğretim İle İlgili Sorunlar Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	60
Çizelge 44. <i>SOYÖSTA Sorun Miktarlarının Yaş Aralıklarına Göre İncelenmesi - Kruskal-Wallis Testi Sonuçları</i>	61
Çizelge 45. <i>SOYÖSTA Sorun Miktarlarının Yaş Aralıklarına Göre Karşılaştırılması – Bonferroni Düzeltmeli Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	61
Çizelge 46. <i>SOYÖSTA Sorun Miktarlarının Bölümlere Göre İncelenmesi – Kruskal-Wallis Testi Sonuçları</i>	62
Çizelge 47. <i>SOYÖSTA Sorun Miktarlarının Sınıflara Göre İncelenmesi - Kruskal-Wallis Testi Sonuçları</i>	63

Çizelge 48. <i>SOYÖSTA Sorun Miktarlarının Sınıflara Göre Karşılaştırılması – Bonferroni Düzeltmeli Mann-Whitney U Testi</i>	63
Çizelge 49. <i>SOYÖSTA Sorun Miktarlarının Sosyo-ekonomik Düzeye Göre İncelenmesi – Kruskal-Wallis Testi Sonuçları</i>	64
Çizelge 50. <i>SOYÖSTA Sorun Miktarlarının TBÖ Düzeylerine Göre İncelenmesi - Kruskal-Wallis Testi Sonuçları</i>	65
Çizelge 51. <i>SOYÖSTA Sorun Miktarlarının TBÖ Bağımlılık Düzeylerine Göre Karşılaştırılması – Bonferroni Düzeltmeli Mann-Whitney U Testi</i>	65

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
Şekil 1. <i>SABÖ'ye İlişkin Path Diagramı</i>	18
Şekil 2. <i>AMBÖ'ye İlişkin Path Diagramı</i>	21
Şekil 3. <i>ÇOBÖ'ye İlişkin Path Diagramı</i>	24
Şekil 4. <i>WSBÖ'ye İlişkin Path Diagramı</i>	27

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem, amaç, önem ve sınırlılıklarıyla ilgili açıklamalara ve raporda kullanılan temel kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

Problem

Bağımlılık kavramı genellikle uyuşturucu özelliği olan kimyasal maddelerin yoğun kullanımı dolayısıyla tanınır hale gelmiştir. İnsanların alışveriş, yemek, yeni teknoloji kullanımı gibi temel ihtiyaçlarını karşılarken geçirdikleri davranış değişiklikleri ile patolojik ve problemlili davranışların niteliklerindeki değişimler de farklı boyutlarda bağımlılıkların var olduğunu ortaya çıkarmıştır. Temel amaçlarından birisi de kolaylık sağlamak olan teknoloji, kullanım aşamasında kullanıcıyı olumsuz etkileyen *teknoloji bağımlılığı* meydana getirebilmektedir. Bu tür bağımlılıklar insan yaşamının çok değişik alanlarına, bu arada öğrenme süreçlerine de etki edebilmektedir.

Günümüzde günlük yaşamı teknoloji kullanmaksızın sürdürebilmek olabildiğince zor hale gelmiştir. İletişim teknolojileri; insanların birbirleriyle günlük etkileşimlerini sağlamada kolaylıklar sağladığı gibi onların günlük aktivitelerini planlamalarını ve yönetmelerini de sağlayan önemli bir unsur haline gelmiştir. Teknoloji; arkadaş, meslektaş, okul arkadaşları ve aile bireyleriyle iletişim kurmanın yanı sıra faturaları kolayca ödeyebilmeyi, sağlık hizmetleri sağlayıcılarına erişebilme olanaklarını da sağlayabilmektedir.

PEW araştırma merkezinin yaptığı araştırmaya göre; ABD vatandaşlarının %87'sinden fazlası internet kullanıcısı olup; % 90'ı bir cep telefonuna, % 58'i de bir akıllı telefona sahiptir (PEW, 2014). İngiltere Ulusal İstatistik Ofisi'nin (Office for National Statics, ONS) 2016 yılı verilerine göre; 16-24 yaş arasındaki yetişkinlerin %99.2'si internet kullanıcısı olmakla beraber yetişkinlerin % 82'sinin günlük olarak internete eriştikleri ve internete erişenlerin % 70'inin cep telefonu veya akıllı telefon kullandığı görülmektedir (ONS, 2016).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Hanelerde Bilişim Teknolojileri Sahipliği Araştırması 2016 yılı verilerine göre; Türkiye’de toplam nüfus içerisinde hanelerde cep telefonu veya akıllı telefon bulunma oranı % 96, taşınabilir bilgisayar bulunma oranı %36, tablet bilgisayar bulunma oranı % 29, masaüstü bilgisayar bulunma oranı %23 iken, hanelerde internete erişim oranı % 76 seviyesindedir (TÜİK, 2016). Bu veriler dikkate alındığında; teknolojik aygıtların ve uygulamaların kullanımının hızla arttığı, kullanım sıklığının fazlaştığı görülmektedir.

Teknolojinin; bireysel ihtiyaçların giderilmesine katkıları, farklı iletişim çözümleri sağlaması, teknolojinin yoğun kullanımını da beraberinde getirmektedir. İnternet teknolojilerindeki gelişmelerin de tahmin edilenden hızlı seyretmesi aşırı kullanıma bağlı olan sorunları ortaya çıkarmıştır. Çevrimiçi oyunlar, cinsel sitelere rahat ulaşılma olanakları, sosyal ağlar sayesinde yeni birisiyle tanışabilme, kişinin davranışlarının tekrar ederek pekişmesine ve sonuç olarak bağımlılığın ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Nalwa ve Anand, 2003).

Peele ve Brodsky (2012)’e göre (akt: Tarı Cömert, 2010); *bağımlılık* bireye, başka yollarla alamayacağı hisler ve tatmin edici duygular sunmaktadır. Acı, belirsizlik ya da rahatsızlık duygularını engellemekte; dikkat üzerine odaklanan ve dikkat çeken güçlü şaşırtıcı duygular yaratmakta; kişinin üstesinden gelemediği sorunlarını unutmamasını ya da bunlarla ilgili olarak kendisini iyi hissetmesini sağlamakta; yapay ya da geçici bir güvenlik ya da huzur hissi, kendilik değeri ya da başarı hissi, güç ve kontrol hissi ya da içtenlik ya da ait olma hissi sağlamaktadır. Bağımlılık kavramı önceleri sadece alkol, sigara, esrar gibi kimyasal maddelerin kullanımı olarak tanımlanırken; teknolojinin günlük yaşamda daha fazla yer bulmasıyla psikiyatrik bir durum olup olmadığı sorgulanır olmuştur.

Teknolojinin kullanım süreçlerinde yanlış ve sorunlu şekilde kullanımı ve bu sorunun tanımlanması Griffiths’in (1995) çalışmasında geniş şekilde yer almaktadır. Bu çalışmada teknolojik bağımlılıkların; bağımlılık eğilimlerinin teşvik edilmesine katkıda bulunabilecek türde uyarıcı veya takviye edici özellikte olduğu, televizyon izlemek gibi pasif veya oyun oynamak gibi aktif olabileceği belirtilmiştir. Teknoloji bağımlılığının kimyasal bağımlılık türünde olmayan sosyal nitelikli bir araç

bağımlılığı olduğu ve davranışsal bağımlılıklar açısından incelenmesi gerektiği görüşü Griffiths (1999) tarafından ileri sürülmüştür. Griffiths (2005) teknoloji bağımlılığını altı bağımlılık ölçütü ile belirlemektedir: dikkat Çekme (Salience), Yoksunluk (Withdrawal), Çatışma (Conflict), Nüksetme (Relapse), Tolerans (Tolerance), Ruh Hali Değişimi (Mood Modification).

Bilgisayar kullanımının yaygınlaşması ve internetin kullanımının artması ile beraber kullanıcılarda; her biri ayrı ayrı teknoloji bağımlılıkları olan internet, bilgisayar, sosyal ağ, video, bilgisayar oyunu, akıllı telefon, çevrimiçi alışveriş, mobil anlık mesajlaşma bağımlılığı gibi bağımlılık türleri ortaya çıkmıştır. Alanyazın incelendiğinde bazı araştırmaların internet bağımlılığı kavramını, *internet bağımlılığı* (Young, 1998b), *sorunlu internet kullanımı* (Morahan-Martin ve Schumacher, 2000), *internet bağımlılık bozukluğu* (Goldberg, 1999) olarak da kavramlaştırdığı görülmektedir.

İnternet Bağımlılığı ilk olarak 1996 yılında araştırmaya konu edilmiş, bu araştırmanın bulguları Amerikan Psikiyatri Birliği (APA) tarafından yayınlanmıştır. Çalışma; DSM-IV'de yer alan patolojik kumar oynama bağımlılığı ölçütlerinden uyarlanmış haliyle 600'ün üzerinde ağır klinik bağımlılık belirtisi sergileyen internet kullanıcıları üzerinde incelenmiştir (Young, 1996). Yapılan çalışmalar neticesinde internet bağımlılığının bir davranışsal bozukluk olduğu görüşü ağırlık kazanmaya başlamıştır. Young (1996) aşırı internet kullanımının ciddi psikososyal sorunlar nedeniyle oluştuğunu bilimsel araştırmalarla ileri sürmüştür.

Bazı ülkelerde kültür farkından kaynaklı olarak internet bağımlılığı fenomeni farklı epidemiyolojik sonuçlar ortaya çıkarmış ve internet bağımlılığı kullanımı alanyazında geniş ve farklı yaklaşımları içeren bir yere sahip olmuştur. İnternet bağımlılığı, alanyazında kullanılan farklı kavramların bir toplamı haline gelmiştir. İnternet Bağımlılığı, aşırı internet kullanımı, internetle ilişkili bağımlı davranış, internetle ilişkili problemler, sorunlu internet kullanımı ve patolojik internet kullanımı, bunlardan bazılarıdır. İnternet bağımlılığı ile bazı davranışsal bağımlılıklar arasında önemli ilişkiler görüldüğünden bu yana bu kavramlardan en çok rağbet göreni internet bağımlılığıdır.

Tüm bulgular ve klinik sonuçların ardından internet bağımlılığının davranışsal bağımlılık formları ile önemli benzerlikler taşıdığı ve ek olarak nörobiyolojik ve psikolojik modellerle de uyumlu olduğu gözlenmektedir (Everitt ve Robbins, 2006). Pek çok nörolojik ve nöropsikolojik araştırmada internet bağımlılığının klinik olarak önemli bir davranış bozukluğu olduğu sonucuna varılmaktadır.

Araştırmacılar, kişinin internet bağımlılığını tespit etmek amacıyla internet bağımlılığının göstergelerini ifade eden farklı tanımlamalar getirmektedirler. Goldberg (1999) internet bağımlılığını; dikkat çekme, duygu durum değişikliği, zamanda uzama, geri çekilme, çatışma, nüksetme başlıklarıyla altı bileşen çerçevesinde ele almaktadır.

Block (2008) DSM-V’de internet bağımlılığını ele aldığı yazısında; internet bağımlılığının; çevrimiçi veya çevrimdışı bilgisayar kullanımıyla beraber aşırı oyun oynama, cinsellikle meşgul olma ve e-postayla mesajlaşma içeren en az üç alt türden oluşan kompulsif-dürtüsel bir spektrum bozukluğu olduğu; tüm biçimlerinde dört takip bileşenin olduğunu ifade etmiştir. Bu bileşenler;

1. Aşırı kullanım: sıklıkla birleşmiş duygu kaybı veya temel güdülere ilgisizlik,
2. Çekilme: bilgisayara erişilemediğinde depresyon ve/veya kızgınlık, gerginlik hissi,
3. Tolerans: daha iyi bilgisayar ekipmanlarına, daha çok zamana ve yazılıma ihtiyaç duyma,
4. Olumsuz tepkiler: tartışma, yalan söyleme, başarısızlık, sosyal izolasyon ve tükenmişlik olarak tanımlanmıştır.

Young (1999) internet bağımlılığının; ailesel, ekonomik ve mesleki sorunlar meydana getiren olumsuz sonuçları olduğunu belirtmektedir. Young (1999) beş özel alt tip ile kategorize ederek, internet bağımlılığının çok çeşitli davranışları ve dürtüleri kapsayan geniş bir terim olduğunu ileri sürmüştür.

1. Siber seks bağımlılığı: Yetişkenlere uygun siberseks ve porno sitelerinin dürtüsel kullanımı,

2. Siber ilişki bağımlılığı: Çevrimiçi ilişkilere aşırı katılım,
3. Ağ dürtüleri: Obsesif çevrimiçi kumar, alışveriş veya günlük ticaret,
4. Aşırı enformasyon: Aşırı web sörfü veya veritabanı araması,
5. Bilgisayar bağımlılığı: Obsesif bilgisayar oyunu oynama.

İşlevsel özelliklerinin çok fazla olması sebebiyle popülerlik kazanan internetin insanlar tarafından aşırı kullanımı internet bağımlılığı kavramını daha fazla öne çıkarmış olsa da Griffiths (2000) Young'a (1999) cevap niteliğinde olacak şekilde; aşırı internet kullanıcılarının internet bağımlısı olmadıklarını, diğer bağımlılıklarını beslemek için interneti vasıta olarak kullandıklarını savunmuştur.

Bireyin internet bağımlısı olup olmadığı ve internet bağımlılık düzeyini ölçmede kullanılan farklı ölçme araç ve teknikleri vardır. Alanyazında; internet bağımlılığının davranış bozukluğu açısından, patolojik, klinik semptomlarını, bilişsel yönlerini inceleyen pek çok ölçek geliştirilmiş ve bazıları da Türkçeye uyarlanmıştır. Brenner (1997) İnternet İle İlişkili Bağımlı Davranış Envanteri adında 32 maddelik bir araç geliştirmiş, Morahan-Martin ve Schumacher (2000) Patolojik İnternet Kullanım Ölçeğinde 13 maddeden dört ve daha fazla maddesine olumlu cevaplayanları bağımlı olarak tanımlamıştır. Davis, Flett ve Besser (2002) İnternette Bilişsel Durum Ölçeğini Bilişsel-Davranışçı yaklaşımla 36 maddelik yedili Likert tipi ölçek ile geliştirmiştir. Genellenmiş Problemler İnternet Kullanım Ölçeği ile Caplan (2002) 29 maddede internet bağımlılığını ölçmeye çalışmıştır. Sırasıyla Young (1996) ve Young (1998) tarafından geliştirilen İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Bayraktar (2001) ve Çakır Balta ve Horzum (2008) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Beşli Likert tipi 35 maddelik ölçek de Günüş (2009) tarafından geliştirilmiştir.

Yapılan pek çok araştırmaya göre; teknoloji bağımlılığı olarak adlandırılan bağımlılık türleri psiko-sosyal değişkenlerle ilişkilidir. Teknoloji bağımlılığının iş, okul, sağlık ve ev yaşantılarına olumsuz etkileri olduğu da görülmektedir (Tsai ve Lin, 2003). İnternetle yoğun uğraşan kişilerin, internet kullanımlarını kontrol edememeleri durumunda akademik yaşantıları olumsuz etkilenebilmektedir. İnterneti yoğun kullanan öğrenciler çevrimiçi aktiviteleri uykuya tercih etmektedirler (Anderson, 2001). Problemler internet kullanımının, öğrencilerin üretkenliklerinde sorunlar oluşturduğu, mesleki ve akademik başarısızlıklara neden olduğu görülmektedir (Çakır

Balta ve Horzum, 2008). Lise ve üniversite öğrencilerinin; uyum ve iletişim sorunlarının daha sık yaşandığı gelişim dönemlerinde teknolojinin sunduğu alternatif iletişim olanaklarını yoğun kullanmaları, onları teknoloji bağımlılığına daha yatkın hale getirebilmektedir. Merak duygularının en fazla olduğu bu dönemde; sosyal ağ siteleri, flört ve sohbet siteleri, cinsel içerikli siteler, kısa ve anlık mesajlaşma grupları, forumlar vb. ortamlar bu duygularını giderme açısından hızlandırıcı bir etki yapabilmektedir. Bu bağlamda; patolojik kullanıma bağlı olarak yalnızlık hissi, sosyal kaygı duyma, utangaçlık ve daha içedönüklük, düşük özgüven, depresyon gibi psiko-sosyal etkilerin gözlemlendiği görülmektedir.

Teknoloji bağımlılığının pek çok nedeni olmakla birlikte; ergenlik dönemini yaşayan öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçlarının, en önemli bağımlılık nedenlerinden birisi olduğu bilinmektedir (Lin ve Tsai, 2002). Erteleme de bu nedenlerden birisidir. İnternet üzerinden yapılan çevrimiçi bir ankete katılan 308 internet kullanıcısının %50'sinin interneti sık sık erteleme için kullandığı ve geçirilen zamanın %47'sini oyalanma şeklinde geçirdiklerini ortaya koymaktadır, bazı kişiler de interneti stresle baş etmenin bir yolu olarak gördüklerini ifade etmektedirler (Davis, Flett ve Besser, 2002). Balcı ve Ayhan (2007) üniversite öğrencilerinin internet kullanımları üzerinde yapılan bir saha araştırmasında; internet kullanımında etkili olan altı faktörün önem sırasıyla sosyal kaçış, bilgilenme, boş zamanları değerlendirme, ekonomik fayda, sosyal etkileşim ve eğlence olduğunu belirlemiştir.

Buraya kadar yapılan açıklamaları kısaca şu şekilde özetlemek mümkündür: gelişen teknoloji uygulamaları bir yandan bilinen bağımlılıkları dönüştürürken, bir yandan da yeni bağımlılıklar ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bağımlılıklar bireylerin yaşamlarının her boyutunu, bu arada okul ve sınıf yaşamını da çeşitli şekillerde etkileyebilmektedir. Okul ortamında sunulan öğretim hizmetleri sonuçta, bu hizmetlerden öğrenci konumunda yararlanan ve onların teknoloji ile sorunlu ilişkilerinden etkilenmesi oldukça muhtemel bir alandır. Teknoloji bağımlılığı ile ilgili, oldukça zengin olduğu söylenebilecek araştırma alanyazınında, bu bağımlılık ile sınıf ortamında yaşanan sorunlar arasındaki olası etkiler, ihmal edilen bir konudur. Bu araştırma, bu konudaki ölçme aracı ve betimleyici araştırma ihtiyacının giderilmesine katkıda bulunmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı lisans öğrencilerinin, teknoloji bağımlılığı düzeylerinin sınıf ortamında yaşadıkları öğretim ile ilgili sorunlara etkisini, öğrenci görüşlerine dayalı olarak belirlemektir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerin teknoloji bağımlılığı düzeyleri nedir?
2. Öğrencilerin teknoloji bağımlılıklarının düzeyleri;
 - a. Cinsiyetlerine,
 - b. Yaşlarına,
 - c. Bölümlerine,
 - d. Sınıflarına,
 - e. Ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyine,
 - f. Teknolojik uygulamaların tümüne harcadıkları süreye göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğrencilerin sınıf ortamında karşılaştıkları, öğretim ile ilgili sorunlar nelerdir?
4. Öğrencilerin sınıf ortamında karşılaştıkları, öğretim ile ilgili sorunların miktarı;
 - a. Cinsiyetlerine,
 - b. Yaşlarına,
 - c. Bölümlerine,
 - d. Sınıflarına,
 - e. Ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
5. Öğrencilerin sınıf ortamında karşılaştıkları, öğretim ile ilgili sorunların miktarı onların teknoloji bağımlılığı düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?

Önem

Bu çalışma öğrencilerin öğretim ortamlarında yaşadıkları sorunların nedenleri arasında teknolojik bağımlılık düzeylerinin etkisinin ne olduğunu incelenmesi yönüyle özgündür. *Teknoloji bağımlılığı* kavramının, kapsamının ve gelişen yeni teknolojiler ile beraber ortaya çıkan bağımlılıkların öğrenme sürecindeki etkilerinin belirlenmesine katkı sağlama potansiyeli ile günceldir. Çalışmanın, teknoloji bağımlılığını önleme ve olumlu yönlendirme süreçlerinde eğitim kurumları ve velilere yol gösterici bulgular sağladığı, bu yönüyle de işlevsel olduğu düşünülmektedir. Çalışmada geliştirilmiş olan ölçme araçlarının, ileride benzer araştırmalar yapacak araştırmacılar tarafından da kullanılabileceği öngörülmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma aşağıdaki sınırlılıklar çerçevesinde planlanıp, gerçekleştirilmiştir:

1. Araştırmanın veri kaynakları, 2016-2017 eğitim öğretim yılında, Ankara, Hacettepe ve Gazi üniversitelerinin farklı bölümlerinde öğrenim gören 463 lisans öğrencisi ile sınırlıdır.
2. Bu çalışmada *teknoloji bağımlılığı* kavramı; sosyal ağ bağımlılığı, anlık mesajlaşma bağımlılığı, çevrimiçi oyun bağımlılığı ve internet sitesi bağımlılığı boyutları ile sınırlı olacak şekilde kullanılmaktadır.

Tanımlar

Bağımlılık (addiction). Sonuçları ne olursa olsun bir davranışı tekrarlama zorunluluğu hissetme ve bundan kaçınmama durumu (Griffiths, 1995; Young, 1999).

Teknoloji bağımlılığı (technology addiction). Çeşitli teknolojik donanım, yazılım ve platformların kullanımını kontrol edememe, bu araçlara erişilemeyen anlarda ilgi ve performans düşüşü, depresyon, sinirlilik ve yetersizlik hisleri gibi belirtilere neden olan davranışsal bağımlılık türü.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması hakkında açıklayıcı bilgiler verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Ülkemizde lisans öğrencilerinin; teknoloji bağımlılığı düzeylerinin sınıf ortamında öğretim ile ilgili yaşadıkları sorunlara etkisini betimlemeyi amaçlayan bu çalışma ilişkisel tarama modelindedir. Karasar (2012) ilişkisel tarama modellerini iki ya da daha çok değişken arasında birlikte değişimin varlığını ya da derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modeli olarak tanımlamıştır. Bu çalışmada lisans öğrencilerinin teknoloji bağımlılığı düzeyleri ile sınıf içerisinde yaşadıkları öğretim ile ilgili sorunlar bir yandan ayrı ayrı incelenirken diğer yandan her iki değişkenin birbirleri ile ve başka değişkenler ile ilişkileri inceleme konusu yapılmıştır.

Geliştirilen Kişisel Bilgi Formu, Teknoloji Bağımlılığı Ölçeği, Sınıf Ortamında Yaşanan Öğretimsel Sorunları Tarama Anketi; Ankara, Gazi ve Hacettepe Üniversitelerinin 17 farklı programında öğrenim gören 532 lisans öğrencisine uygun örnekleme yöntemine göre Ek 2’de sunulan form aracılığıyla uygulanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Ankara’daki üç üniversitenin çeşitli programlarında öğrenim görmekte olan toplam 463 lisans öğrencisi oluşturmuştur. Çizelge 1’de görüldüğü üzere katılımcıların %73’ü kadın (n=338) ve %27’si (n=125) erkektir.

Çizelge 1. *Katılımcıların Cinsiyetiyle İlgili Betimsel İstatistikler*

Cinsiyet	n	%
Kadın	338	73.0
Erkek	125	27.0
Toplam	463	100

Çalışma grubunda bulunanların yaş gruplarıyla ilgili Çizelge 2 incelendiğinde; 18 ve 20 yaş arası ile 21 ve 23 yaş arasında bulunan katılımcı grupların her biri %46.4 oranında olup toplamın %92.8'ini oluşturmaktadırlar. Lisans seviyesinde bulunan öğrencilerin gelişimsel olarak genellikle 18 ile 23 yaş aralığında bulunması çizelge içerisinde bu iki grubun ağırlık kazanmasına neden olduğu söylenebilir.

Çizelge 2. *Yaş Gruplarıyla İlgili Betimsel İstatistikler*

Yaş Grupları	n	%
17 yaş ve altı	5	1.1
18 ve 20 yaş arası	215	46.4
21 ve 23 yaş arası	215	46.4
24 ve 26 yaş arası	20	4.3
27 yaş ve üzeri	8	1.7
Toplam	463	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcılar 17 farklı bölümde öğrenim görmektedir. Okul Öncesi Öğretmenliği %17.5, Hemşirelik %14.5, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği %12.3, Özel Eğitim Öğretmenliği %10.4, Beslenme ve Diyetetik %9.3 ve Sınıf Öğretmenliği %8.2 oranlarıyla en çok katılıma sahip bölümler olarak öne çıkmaktadırlar.

Çizelge 3. Bölümlerle İlgili Betimsel İstatistikler

Bölüm	n	%
Okul Öncesi Öğretmenliği	81	17.5
Hemşirelik	67	14.5
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	57	12.3
Özel Eğitim Öğretmenliği	48	10.4
Beslenme ve Diyetetik	43	9.3
Sınıf Öğretmenliği	38	8.2
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	25	5.4
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	19	4.1
Tarih	13	2.8
İngilizce Mütercim Tercümanlık	12	2.6
Uluslararası İlişkiler	11	2.4
Türk Dili ve Edebiyatı	10	2.2
İngilizce Öğretmenliği	9	1.9
Matematik Öğretmenliği	8	1.7
İktisat	8	1.7
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	7	1.5
Türkçe Öğretmenliği	7	1.5
Toplam	463	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların öğrenim gördükleri sınıflarıyla ilgili Çizelge 4 incelendiğinde; birinci sınıf, ikinci sınıf ve üçüncü sınıfların temsil güçlerinin birbirine yakın olduğu, dördüncü sınıfların %17.7 oranıyla diğer gruplara nazaran daha az olduğu görülmektedir.

Çizelge 4. Sınıflarla İlgili Betimsel İstatistikler

Sınıf	n	%
Birinci sınıf	142	30.7
İkinci sınıf	137	29.6
Üçüncü sınıf	102	22.0
Dördüncü sınıf	82	17.7
Toplam	463	100

Araştırmaya katılanların akıllı telefon, masaüstü bilgisayar veya dizüstü bilgisayarlardan birine sahip olup olmadıklarıyla ilgili Çizelge 5 incelendiğinde; %98.9'unun teknolojik bir aygıta sahip olduğu, %1.1'inin sahip olmadığı görülmektedir.

Çizelge 5. Teknolojik Bir Aygıta Sahip Olma İle İlgili Betimsel İstatistikler

Teknolojik Aygıt	n	%
Var	458	98.9
Yok	5	1.1
Toplam	463	100

Çizelge 6 incelendiğinde; ailelerin %6.5'inin düşük, %88.8'inin orta, %4.8'inin yüksek düzeyde sosyo-ekonomik duruma sahip olduğu görülmektedir.

Çizelge 6. Ailelerin Sosyo-Ekonomik Düzeyleriyle İlgili Betimsel İstatistikler

Sosyo-ekonomik Düzey	n	%
Düşük	30	6.5
Orta	411	88.8
Yüksek	22	4.8
Toplam	463	100

Çizelge 7’deki verilerin incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, katılımcı gruplar içinde, teknolojik uygulamalara 3-4 saat arası zaman harcayanlar en büyük grubu oluşturmakta, bunu sırası ile 5-6 saat arası zaman harcayan ve 7 saat ve daha fazla zaman ayıran grup izlemektedir. En küçük gruplar ise sırası ile 1 saatten az ve 1-2 saat zaman ayıranlardan oluşmaktadır. Filiz ve diğerleri (2014), BÖTE bölümü öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanım amaçları ile internet bağımlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi isimli araştırmada; 1 saatten az %5.6, 1-2 saat %15.9, 3-4 saat %33.7, 5-6 saat %27,4 ve 6 saatten fazla %19.1 oranında katılımcıların internete bilgisayardan bağlanma süreleri olduğu sonucunu bulmuşlardır. Çizelge 7’deki sonuçlar ile bu araştırmanın sonuçları ile büyük oranda örtüşmektedir.

Çizelge 7. Teknolojik Uygulamalara Harcanan Süreyle İlgili Betimsel İstatistikler

Süre	n	%
1 saatten az	35	7.6
1-2 saat arası	77	16.6
3-4 saat arası	147	31.7
5-6 saat arası	120	25.9
7 saat ve üzeri	84	18.1
Toplam	463	100

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama araçları olarak; katılımcıların kişisel bilgilerinin ve teknoloji kullanma tercihleriyle ilgili soruların yer aldığı Kişisel Bilgi Formu, teknoloji bağımlılığı düzeylerini ölçmek için oluşturulan “Teknoloji Bağımlılığı Ölçeği” (TBÖ), “Sınıf Ortamında Yaşanan Öğretimsel Sorunları Tarama Anketi” (SOYÖSTA) isimli ölçme araçları kullanılmıştır. Bu ölçme araçlarının özellikleri ile geliştirilme aşamalarına ilişkin bilgiler aşağıda özetlenmiştir.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan katılımcıların kişisel bilgilerinin, teknolojik ortamları kullanım alışkanlıklarının, kullanım sıklıklarının betimsel istatistikler açısından incelenmesi ve araştırmanın amaçları doğrultusunda istenilen verileri elde edilebilmek için 18 maddeden oluşan Kişisel Bilgi Formu düzenlenmiştir.

Kişisel Bilgi Formu içerisinde katılımcıların; buldukları üniversite, bölüm, sınıf, cinsiyet, yaş gibi demografik özellikleri belirlemeyi amaçlayan sorular formun ilk başında bulunmaktadır. Katılımcının akıllı telefon, masaüstü bilgisayar, dizüstü bilgisayardan birine sahip olup olmadığı ve sosyo-ekonomik düzeyini belirlemeyi amaçlayan sorular ile ekonomik durumuna ait bilgilerin edinilmesi amaçlanmıştır. İnternete bağlanılan ortam, bağlanmak için kullanılan aygıt, sosyal ağ sitelerine üye olup olmama, sosyal ağ sitelerinden hangilerine üye olduğu, sosyal ağ sitelerinde geçirilen zaman, anlık mesajlaşma programlarının hangilerinin kullanıldığı, ne kadar süre ile anlık mesajlaşma programlarının kullanıldığı, oynanan çevrimiçi oyun türleri, ne kadar süre çevrimiçi oyun oynandığı, gezinilen internet sitesi türleri, ne kadar süre ile internet sitelerinde gezinildiği ve toplamda gün içerisinde teknoloji uygulamalarına ne kadar süre harcandığına dair sorular ile katılımcıların teknoloji ortamlarını kullanma alışkanlıkları ve sıklıkları belirlenmeye çalışılmıştır.

Hazırlanan form ile elde edilen veriler yapılan analizlerde ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Form içerisinde bulunan her bir sorudan elde edilen sonuçlar betimsel istatistikler ve çizelgeler yardımıyla açıklanmıştır.

Teknoloji Bağımlılığı Ölçeği

Öğrencilerin teknoloji bağımlılığı düzeylerini belirlemek için dört alt ölçeği barındıran toplam 32 maddeden oluşan bir ölçek taslağı hazırlanmıştır. TBÖ; Sosyal Ağ Bağımlılığı Ölçeği, Anlık Mesajlaşma Bağımlılığı Ölçeği, Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı Ölçeği ve Web Siteleri Bağımlılığı Ölçeği olmak üzere dört alt

ölçeği içermektedir. Teknoloji Bağımlılığı Ölçeğinin geliştirilme aşamasının ilk basamağında alanyazın incelenerek her bir alt ölçek için kavramsal tarama yapılmış ve madde havuzu oluşturulmuştur. Benzer ölçme araçlarından yararlanılarak, kavramsal çerçeve gözetilerek, bağımlılık kriterlerini yansıtan maddeler madde havuzu içerisine dahil edilmiştir. Young'ın (1996) İnternet Bağımlılığı Testinde bulunan bağımlılık kriterleri ve Griffiths'in (2005) altı ölçüt barındıran çalışması esas alınarak maddeler üzerinde bütüncül bir yaklaşım izlenmiştir.

Beşli likert ölçeği kullanılarak hazırlanan taslak ölçek, bağımlılık ve teknoloji bağımlılığı alanıyla ilgili araştırmaları olan uzmanlara Ek 1'de bulunan form aracılığıyla sunulmuştur. İncelemeye dört bilgisayar ve öğretim teknolojileri uzmanı (üç profesör, bir doçent), bir ölçme değerlendirme uzmanı, bir dil uzmanı katılmıştır. Gelen öneriler göz önüne alınarak maddelerin ifadelerinde değişiklikler yapılarak maddelerde düzenlemelere gidilmiştir. Uzman görüşleri alındıktan sonra taslak form üzerinde ölçek geçerlik, güvenirlik ve faktör analizleri yapılması için 32 maddeyle ön uygulamaya yapılacak hale getirilmiştir. Ön uygulama basılı hale getirilerek Ankara Üniversitesi'nde öğrenim gören 200 lisans öğrencisi üzerinde uygulanmıştır.

Temel bileşenler analizi sonucunda maddelerin kavramsal olarak öngörülen boyutlardan farklı faktörler altında toplandığı görülmüştür. Kavramsal olarak öngörülen modelde her bir alt ölçeğe ait maddelerdeki ifadelerin Young (1996) ve Griffiths'in (2005) bağımlılık kriterlerine göre hazırlanması benzer ifadelerin aynı faktörler altında toplanmasına sebep olmuş, bundan dolayı her bir alt ölçeğe ait içerik, kapsam ve faktöriyel geçerlik analizleri ayrı ayrı yapılmıştır.

Ek 2'de bulunan uygulamaya hazır ölçme aracı aşağıda yapılan çözümlenmeler sonucunda elde edilmiştir.

Sosyal Ağ Bağımlılığı Ölçeği'nin (SABÖ) faktöriyel geçerliğini incelemek amacıyla açılımlayıcı faktör analizi (AFA) uygulanmıştır. Çalışma grubundan elde edilen verilerin açılımlayıcı faktör analizine uygun olup olmadığı Kaiser-Meyer-

Olkin (KMO) ve Barlett testi ile açıklanabilir (Çokluk, Şekercioğlu, Büyüköztürk, 2012). Çizelge 8'e göre AFA sonuçlarında; Kaiser Meyer Olkin (KMO) değerinin 0.827 olması dayanak kabul edilerek, örneklem büyüklüğünün temel bileşenler analizi için kullanılabilir olacağı değerlendirilmiştir. Ayrıca Bartlett küresellik sonuçları incelendiğinde ki-kare (X^2 : 463.197, $p=0.000$) değerinin anlamlı olduğu görülmektedir.

Çizelge 8. SABÖ KMO ve Bartlett Testi Sonuçları

KMO Örneklem Büyüklük Yeterliği		.827
	Yaklaşık Kay Kare	463.197
Bartlett Testi	sd	28
	p.	.000

AFA sonucuna göre sekiz maddeden oluşan SABÖ'nün özdeğeri 3,529 ve açıklanan varyans yüzdesi 44,11 olarak bulunmuştur. Tek faktörlü yapı üzerindeki maddelere ait faktör yükleri Çizelge 9'da gösterilmiştir. Her bir maddenin 0.30 değerinin üzerinde olması nedeniyle Doğrulayıcı Faktör Analizi'nin (DFA) yapılabileceği anlaşılmıştır.

Ölçeğin faktöriyel geçerliğine kanıt oluşturmak için DFA yapılmıştır. Lisrel programı ile yapılan DFA sonucunda ölçme aracının parametre tahminleri elde edilmiş ve istatistiksel olarak uygun ölçüm modeli belirlenmiştir. DFA sonuçlarında önerilen düzeltmeler yapılarak, ölçme aracının uyum iyiliği indeksleri elde edilmiştir. Çelik ve Yılmaz'ın (2013) hazırladığı modelin uyumunun değerlendirilmesi tablosu esas alınarak SABÖ modellerinin; hata varyansları arasındaki ilişkili maddelerin atılmasından öncesi ve sonrası elde edilen uyum iyiliği indeksleri Çizelge 10'da gösterilmiştir.

Çizelge 9. SABÖ'nün DFA Öncesi Maddelerine İlişkin Faktör Yükleri

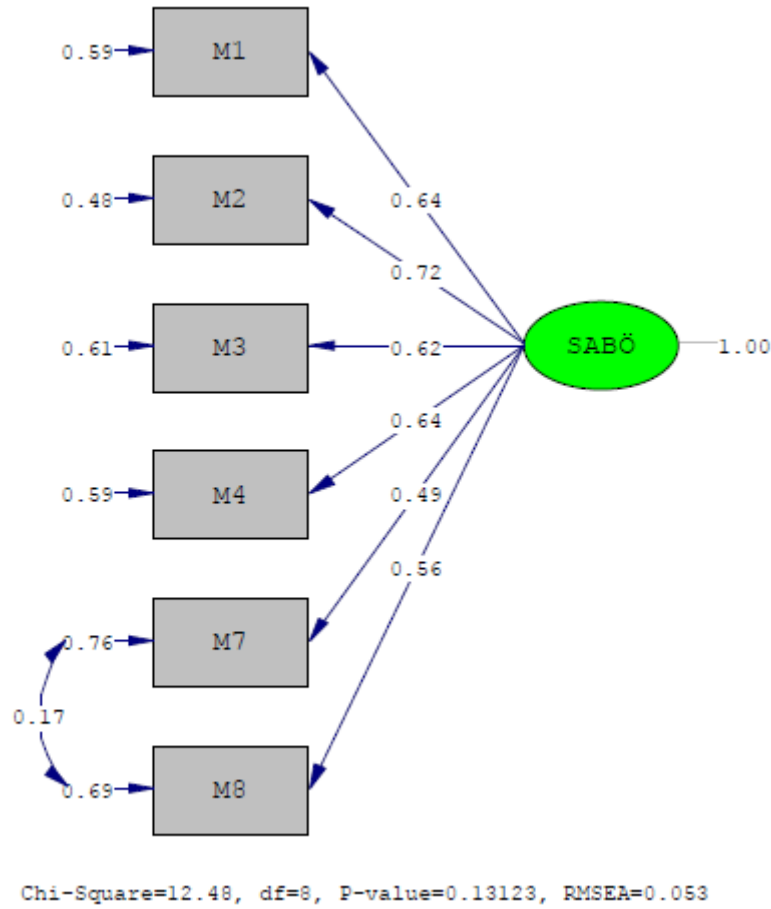
Madde No	Faktör Yüğü
1	.610
2	.739
3	.734
4	.699
5	.644
6	.650
7	.552
8	.665

Çizelge 10. SABÖ Uyum İyiliğı İndeks Değerleri

Uyum Ölçüsü	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	SABÖ Model I	SABÖ Model II
X ² /sd	0 ≤ X ² /sd ≤ 2	2 ≤ X ² /sd ≤ 3	4.74	1.56
RMSEA	0 ≤ RMSEA ≤ 0.05	0.05 ≤ RMSEA ≤ 0.08	0.14	0.053
RMR	0 ≤ RMR ≤ 0.05	0.05 ≤ RMR ≤ 0.08	0.11	0.044
SRMR	0 ≤ SRMR ≤ 0.05	0.05 ≤ SRMR ≤ 0.10	0.078	0.034
NFI	0.95 ≤ NFI ≤ 1	0.90 ≤ NFI ≤ 0.95	0.89	0.97
NNFI	0.97 ≤ NNFI ≤ 1	0.95 ≤ NNFI ≤ 0.97	0.87	0.98
CFI	0.97 ≤ CFI ≤ 1	0.95 ≤ CFI ≤ 0.97	0.91	0.99
GFI	0.95 ≤ GFI ≤ 1	0.90 ≤ GFI ≤ 0.95	0.89	0.98
AGFI	0.90 ≤ AGFI ≤ 1	0.85 ≤ AGFI ≤ 0.90	0.81	0.95

Maddelerin hata varyansları arasındaki ilişkiler, Yapısal Eşitlik Modeli'nde (YEM) hataların birbirinden bağımsız olduğu varsayımının bozulmasına neden olmaktadır (Jöreskog ve Sörbom, 2004). Bu nedenle hataları ilişkili olan maddelerden ki-kare değerinin azalmasına en büyük katkıyı sağlayan maddeler sırası ile ölçekten çıkarılabilir. Bu doğrultuda SABÖ M5 ve M6 maddelerinin hata varyansları birbiriyle ilişkili bulunduğu için çıkarıldıklarında ki-kare değerinde

önemli bir düşme sağladığından modifikasyon yapılmadan ölçekten çıkarılmıştır. M7 ve M8 maddelerinin ise hata varyansları serbest bırakılmıştır. Düzeltmeler yapıldıktan sonra elde edilen yeni ölçme aracının (SABÖ Model II) uyum iyiliği indeksleri Çizelge 10’da incelendiğinde; bu modelin doğrulandığı bir başka deyişle iyi uyum gösterdiği görülmektedir. Doğrulan SABÖ’ye ve maddelerin standart faktör yüklerine ilişkin sonuçlar Şekil 1’de yer almaktadır.

Şekil 1. SABÖ’ye İlişkin Path Diagramı

Ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesi amacıyla iç tutarlık yöntemlerinden olan Cronbach α değeri hesaplanmış ve 0.786 değeriyle güvenilir olduğu görülmüştür.

Anlık Mesajlaşma Bağımlılığı Ölçeği’nin (AMBÖ) faktöriyel geçerliğini incelemek amacıyla AFA uygulanmıştır. Çizelge 11’de AFA sonuçları

incelendiğinde; KMO değerinin 0.837 olması sebebiyle örneklem büyüklüğünün temel bileşenler analizi için kullanılabilir olacağı değerlendirilmiştir. Ayrıca Bartlett küresellik sonuçları incelendiğinde ki-kare (X^2 : 672.224, $p=0.000$) değerinin anlamlı olduğu görülmektedir.

Çizelge 11. *AMBÖ KMO ve Bartlett Testi Sonuçları*

KMO Örneklem Büyüklük Yeterliği		.837
Bartlett Testi	Yaklaşık Kay Kare	672.224
	sd	28
	p.	.000

Sekiz maddeden oluşan AMBÖ'nün özdeğeri 4,087 ve açıklanan varyans yüzdesi 51,09 olarak bulunmuştur. Tek faktörlü yapı üzerindeki maddelere ait faktör yükleri Çizelge 12'de gösterilmiştir. Her bir maddenin 0.30 değerinin üzerinde olması nedeniyle DFA yapılabilir olduğu anlaşılmıştır.

Çizelge 12. *AMBÖ Ölçeğinin DFA Öncesi Maddelerine İlişkin Faktör Yükleri*

Madde No	Faktör Yüğü
1	.737
2	.815
3	.755
4	.791
5	.741
6	.564
7	.666
8	.611

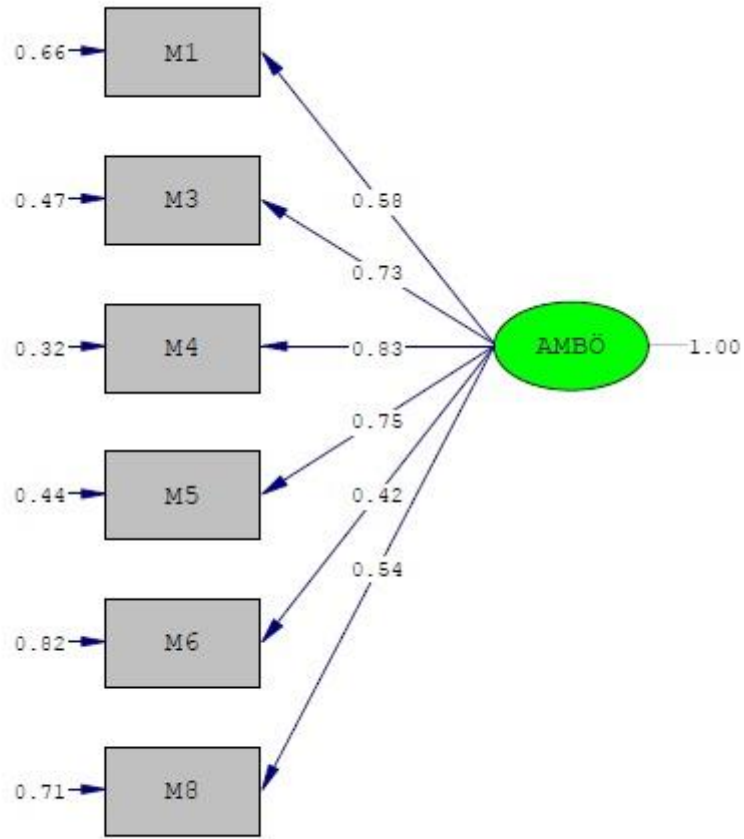
Ölçeğin faktöriyel geçerliğine kanıt oluşturmak için DFA yapılmıştır. Lisrel programı ile yapılan DFA sonucunda ölçme aracının parametre tahminleri elde edilmiş ve istatistiksel olarak uygun ölçüm modeli belirlenmiştir. DFA

sonuçlarında önerilen düzeltmeler yapılarak, ölçme aracının uyum iyiliği indeksleri elde edilmiştir. AMBÖ modellerinin; hata varyansları arasındaki ilişkili maddelerin atılmasından öncesi ve sonrası elde edilen uyum iyiliği indeksleri Çizelge 13’de gösterilmiştir.

Çizelge 13. AMBÖ Uyum İyiliği İndeks Değerleri

Uyum Ölçüsü	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	AMBÖ Model I	AMBÖ Model II
X^2/sd	$0 \leq X^2/sd \leq 2$	$2 \leq X^2/sd \leq 3$	5.70	1.95
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.08$	0.15	0.069
RMR	$0 \leq RMR \leq 0.05$	$0.05 \leq RMR \leq 0.08$	0.10	0.064
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0.05$	$0.05 \leq SRMR \leq 0.10$	0.073	0.042
NFI	$0.95 \leq NFI \leq 1$	$0.90 \leq NFI \leq 0.95$	0.90	0.97
NNFI	$0.97 \leq NNFI \leq 1$	$0.95 \leq NNFI \leq 0.97$	0.88	0.97
CFI	$0.97 \leq CFI \leq 1$	$0.95 \leq CFI \leq 0.97$	0.91	0.98
GFI	$0.95 \leq GFI \leq 1$	$0.90 \leq GFI \leq 0.95$	0.87	0.97
AGFI	$0.90 \leq AGFI \leq 1$	$0.85 \leq AGFI \leq 0.90$	0.77	0.93

Maddelerin hata varyansları arasındaki ilişkiler, YEM’de hataların birbirinden bağımsız olduğu varsayımının bozulmasına neden olmaktadır (Jöreskog ve Sörbom, 2004). Bu nedenle hataları ilişkili olan maddelerden ki-kare değerinin azalmasına en büyük katkıyı sağlayan maddeler sırası ile ölçekten çıkarılabilir. Bu doğrultuda AMBÖ M2 ve M7 maddelerinin hata varyansları birbiriyle ilişkili bulunduğu için çıkarıldıklarında ki-kare değerinde önemli bir düşme sağladığından modifikasyon yapılmadan ölçekten çıkarılmıştır. Düzeltmeler yapıldıktan sonra elde edilen yeni ölçme aracının (AMBÖ Model II) uyum iyiliği indeksleri Çizelge 13’de incelendiğinde; bu modelin doğrulandığı bir başka deyişle iyi uyum gösterdiği görülmektedir. Doğrulanmış AMBÖ ve maddelerin standart faktör yüklerine ilişkin sonuçlar Şekil 2’de yer almaktadır.

Chi-Square=17.61, df=9, P-value=0.03994, RMSEA=0.069

Şekil 2. AMBÖ'ye İlişkin Path Diagramı

Ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesi amacıyla iç tutarlık yöntemlerinden olan Cronbach α değeri hesaplanmış ve 0.806 değeriyle güvenilir olduğu görülmüştür.

Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı Ölçeği'nin (ÇOBÖ) faktöriyel geçerliğini incelemek amacıyla AFA uygulanmıştır. Çizelge 14'de AFA sonuçları incelendiğinde; KMO değerinin 0.918 olması sebebiyle örneklem büyüklüğünün temel bileşenler analizi için kullanılabilir olacağı değerlendirilmiştir. Ayrıca Bartlett küresellik sonuçları incelendiğinde ki-kare (X^2 : 1094.063, $p=0.000$) değerinin anlamlı olduğu görülmektedir.

Çizelge 14. ÇOBÖ KMO ve Bartlett Testi Sonuçları

KMO Örneklem Büyüklük Yeterliği	.918	
Bartlett Testi	Yaklaşık Kay Kare	1094.063
	sd	28
	p.	.000

Sekiz maddeden oluşan ÇOBÖ'nün özdeğeri 5,276 ve açıklanan varyans yüzdesi 65,94 olarak bulunmuştur. Tek faktörlü yapı üzerindeki maddelere ait faktör yükleri Çizelge 15'de gösterilmiştir. Her bir maddenin 0.30 değerinin üzerinde olması nedeniyle DFA yapılabilir olduğu anlaşılmıştır.

Çizelge 15. ÇOBÖ DFA Öncesi Maddelerine İlişkin Faktör Yükleri

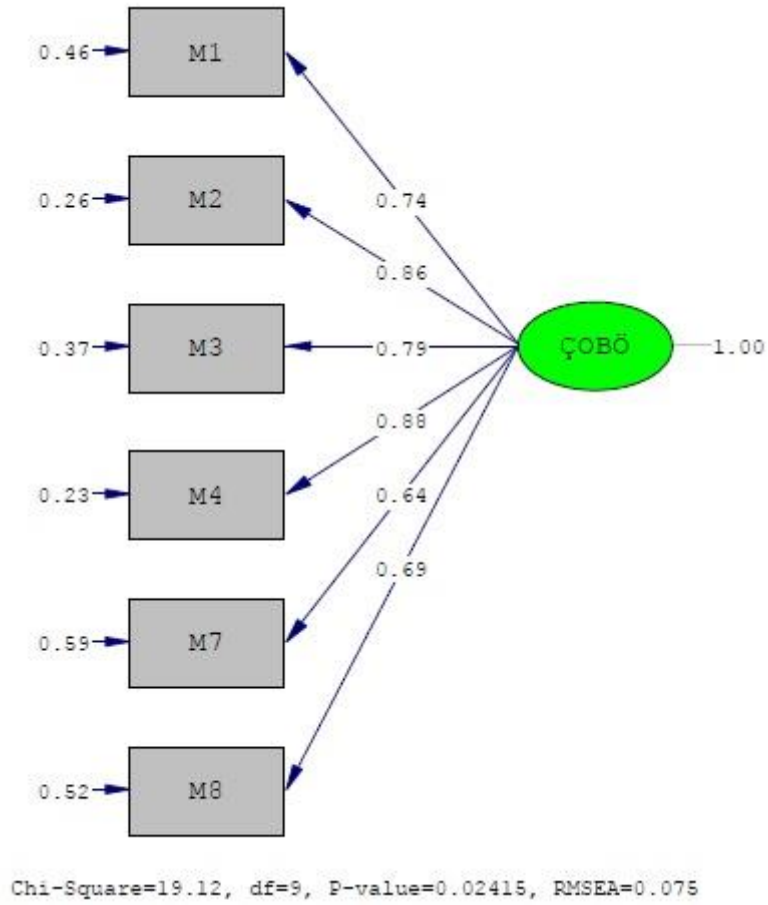
Madde No	Faktör Yüğü
1	.756
2	.848
3	.835
4	.876
5	.860
6	.833
7	.747
8	.727

Ölçeğin faktöriyel geçerliğine kanıt oluşturmak için DFA yapılmıştır. Lisrel programı ile yapılan DFA ile ölçme aracının parametre tahminleri elde edilmiş ve istatistiksel olarak uygun ölçüm modeli belirlenmiştir. DFA sonuçlarında önerilen düzeltmeler yapılarak, ölçme aracının uyum iyiliği indeksleri elde edilmiştir. ÇOBÖ modellerinin; hata varyansları arasındaki ilişkili maddelerin atılmasından öncesi ve sonrası elde edilen uyum iyiliği indeksleri Çizelge 16'da gösterilmiştir.

Çizelge 16. ÇOBÖ Uyum İyiliği İndeks Değerleri

Uyum Ölçüsü	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	ÇOBÖ Model I	ÇOBÖ Model II
X ² /sd	$0 \leq X^2/sd \leq 2$	$2 \leq X^2/sd \leq 3$	4.48	2.12
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.08$	0.13	0.075
RMR	$0 \leq RMR \leq 0.05$	$0.05 \leq RMR \leq 0.08$	0.062	0.046
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0.05$	$0.05 \leq SRMR \leq 0.10$	0.043	0.032
NFI	$0.95 \leq NFI \leq 1$	$0.90 \leq NFI \leq 0.95$	0.96	0.98
NNFI	$0.97 \leq NNFI \leq 1$	$0.95 \leq NNFI \leq 0.97$	0.96	0.98
CFI	$0.97 \leq CFI \leq 1$	$0.95 \leq CFI \leq 0.97$	0.97	0.99
GFI	$0.95 \leq GFI \leq 1$	$0.90 \leq GFI \leq 0.95$	0.90	0.97
AGFI	$0.90 \leq AGFI \leq 1$	$0.85 \leq AGFI \leq 0.90$	0.82	0.93

Maddelerin hata varyansları arasındaki ilişkiler, YEM’de hataların birbirinden bağımsız olduğu varsayımının bozulmasına neden olmaktadır (Jöreskog ve Sörbom, 2004). Bu nedenle hataları ilişkili olan maddelerden ki-kare değerinin azalmasına en büyük katkıyı sağlayan maddeler sırası ile ölçekten çıkarılabilir. Bu doğrultuda ÇOBÖ M5 ve M6 maddelerinin hata varyansları birbiriyle ilişkili bulunduğu için çıkarıldıklarında ki-kare değerinde önemli bir düşme sağladığı için modifikasyon yapılmadan ölçekten çıkarılmıştır. Düzeltmeler yapıldıktan sonra elde edilen yeni ölçme aracının (ÇOBÖ Model II) uyum iyiliği indeksleri Çizelge 16’da incelendiğinde; bu modelin doğrulandığı bir başka deyişle iyi uyum gösterdiği görülmektedir. Doğrulan ÇOBÖ ve maddelerin standart faktör yüklerine ilişkin sonuçlar Şekil 3’de yer almaktadır.

Şekil 3. ÇOBÖ'ye İlişkin Path Diagramı

Ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesi amacıyla iç tutarlık yöntemlerinden olan Cronbach α değeri hesaplanmış ve 0.897 değeriyle güvenilir olduğu görülmüştür.

Web Siteleri Bağımlılığı Ölçeği'nin (WSBÖ) faktöriyel geçerliğini incelemek amacıyla AFA uygulanmıştır. Çizelge 17'de AFA sonuçları incelendiğinde; KMO değerinin 0.857 olması sebebiyle örneklem büyüklüğünün temel bileşenler analizi için kullanılabilir olacağı değerlendirilmiştir. Ayrıca Bartlett küresellik sonuçları incelendiğinde ki-kare (X^2 : 737.325, $p=0.000$) değerinin anlamlı olduğu görülmektedir.

Çizelge 17. WSBÖ KMO ve Bartlett Testi Sonuçları

KMO Örneklem Büyüklük Yeterliği		.857
Bartlett Testi	Yaklaşık Kay Kare	737.325
	sd	28
	p.	.000

Sekiz maddeden oluşan WSBÖ özdeğeri 4,396 ve açıklanan varyans yüzdesi 54,94 olarak bulunmuştur. Tek faktörlü yapı üzerindeki maddelere ait faktör yükleri Çizelge 18’de gösterilmiştir. Her bir maddenin 0.30 değerinin üzerinde olması nedeniyle DFA yapılabilir olduğu anlaşılmıştır.

Çizelge 18. ÇOBÖ DFA Öncesi Maddelerine İlişkin Faktör Yükleri

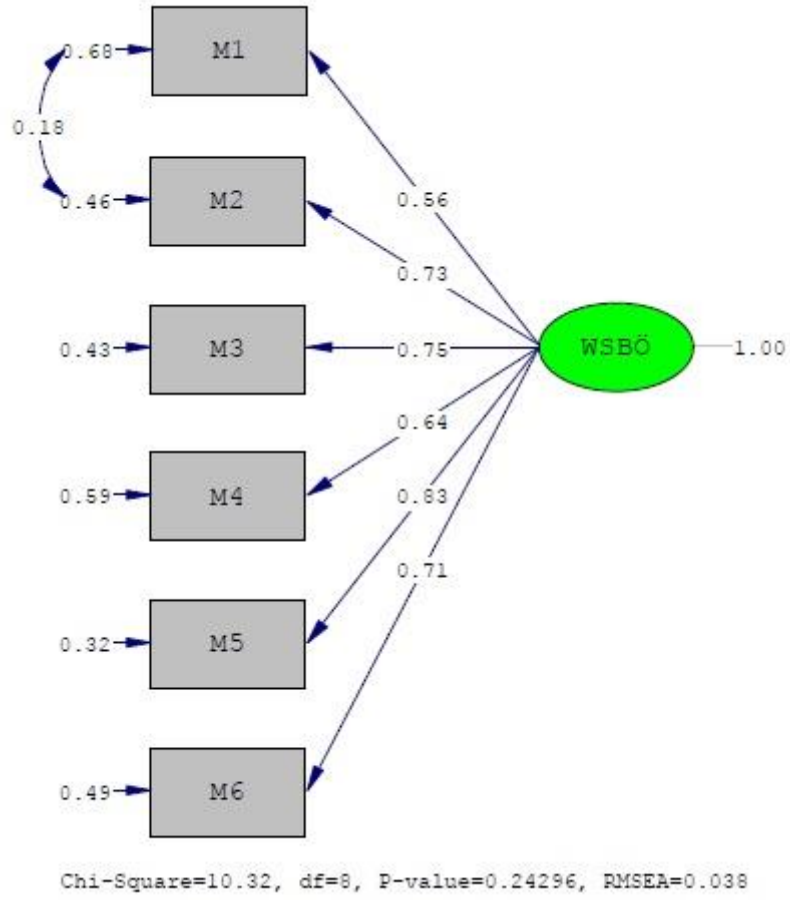
Madde No	Faktör Yüğü
1	.725
2	.764
3	.757
4	.704
5	.782
6	.773
7	.713
8	.707

Ölçeğin faktöriyel geçerliğine kanıt oluşturmak için DFA yapılmıştır. Lisrel programı ile yapılan DFA sonucunda göre ölçme aracının parametre tahminleri elde edilmiş ve istatistiksel olarak uygun ölçüm modeli belirlenmiştir. DFA sonuçlarında önerilen düzeltmeler yapılarak, ölçme aracının uyum iyiliği indeksleri elde edilmiştir. WSBÖ modellerinin; hata varyansları arasındaki ilişkili maddelerin atılmasından öncesi ve sonrası elde edilen uyum iyiliği indeksleri Çizelge 19’da gösterilmiştir.

Çizelge 19. WSBÖ Uyum İyiliği İndeks Değerleri

Uyum Ölçüsü	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	WSBÖ Model I	WSBÖ Model II
X ² /sd	$0 \leq X^2/sd \leq 2$	$2 \leq X^2/sd \leq 3$	5.40	1.29
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.08$	0.15	0.038
RMR	$0 \leq RMR \leq 0.05$	$0.05 \leq RMR \leq 0.08$	0.088	0.034
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0.05$	$0.05 \leq SRMR \leq 0.10$	0.064	0.022
NFI	$0.95 \leq NFI \leq 1$	$0.90 \leq NFI \leq 0.95$	0.92	0.99
NNFI	$0.97 \leq NNFI \leq 1$	$0.95 \leq NNFI \leq 0.97$	0.90	0.99
CFI	$0.97 \leq CFI \leq 1$	$0.95 \leq CFI \leq 0.97$	0.93	1.00
GFI	$0.95 \leq GFI \leq 1$	$0.90 \leq GFI \leq 0.95$	0.88	0.98
AGFI	$0.90 \leq AGFI \leq 1$	$0.85 \leq AGFI \leq 0.90$	0.78	0.96

Maddelerin hata varyansları arasındaki ilişkiler, YEM’de hataların birbirinden bağımsız olduğu varsayımının bozulmasına neden olmaktadır (Jöreskog ve Sörbom, 2004). Bu nedenle hataları ilişkili olan maddelerden ki-kare değerinin azalmasına en büyük katkıyı sağlayan maddeler sırası ile ölçekten çıkarılabilir. Bu doğrultuda WSBÖ M7 ve M8 maddelerinin hata varyansları birbiriyle ilişkili bulunduğu için çıkarıldıklarında ki-kare değerinde önemli bir düşme sağladığı için modifikasyon yapılmadan ölçekten çıkarılmıştır. M1 ve M2 maddelerinin ise hata varyansları serbest bırakılmıştır. Düzeltmeler yapıldıktan sonra elde edilen yeni ölçme aracının (WSBÖ Model II) uyum iyiliği indeksleri Çizelge 19’da incelendiğinde; bu modelin doğrulandığı bir başka deyişle iyi uyum gösterdiği görülmektedir. Doğrulanmış WSBÖ ve maddelerin standart faktör yüklerine ilişkin sonuçlar Şekil 4’de yer almaktadır.

Şekil 4. WSBÖ'ye İlişkin Path Diagramı

Ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesi amacıyla iç tutarlık yöntemlerinden olan Cronbach α değeri hesaplanmış ve 0.861 değeriyle güvenilir olduğu görülmüştür.

Çizelge 20'de araştırmaya katılanların TBÖ toplam puanları ile alt ölçeklere ait puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmış olan Spearman Korelasyon analizine ilişkin sonuçlar yer almaktadır. Çizelge 20'den de görüleceği üzere TBÖ puanları ile alt ölçek puanları arasındaki ilişkiler genellikle yüksek ilişkili ve anlamlıdır. TBÖ ile ÇOBÖ arasındaki ilişkili anlamlı ve orta düzeydedir.

Çizelge 20. TBÖ Ve Alt Ölçek Puanları Arasındaki İlişkiler – Spearman Korelasyon Testi Sonuçları

İlişki Katsayısı	TBÖ	SABÖ	AMBÖ	ÇOBÖ	WSBÖ
TBÖ	-	.835**	.792**	.610**	.842**
SABÖ	.835**	-	.609**	.372**	.663**
AMBÖ	.792**	.609**	-	.298**	.571**
ÇOBÖ	.610**	.372**	.298**	-	.352**
WSBÖ	.842**	.663**	.571**	.352**	-

(p<0.01)

Sınıf Ortamında Yaşanan Öğretimsel Sorunları Tarama Anketi

Anketler, cevapları sürekli olmaktan çok süreksiz kategoriler kullanılarak elde edilen ve sınıflama düzeyindeki ölçmeleri yansıtan sorunlardan oluşmaktadır (Aiken, 1997). Büyüköztürk (2005) anket geliştirme sürecini, “problemi tanıma”, “madde yazma”, “uzman görüşü alma” ve “ön uygulama yapma” olmak üzere dört aşamada açıklamıştır.

Sınıf ortamında yaşanan öğretimsel sorunları belirleyebilmek için Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 12 lisans öğrencisiyle odak grup görüşmesi yapılmıştır. 50 dakika süren görüşme kayıt altına alınmış önemli görülen sorunlar madde yazımında kullanılmıştır. Odak grup görüşmesinde daha önceden belirlenen; derinlemesine ve yüzeysel öğrenme, öğrencinin sınıf, okul, öğretim elemanı, arkadaş, materyal, ders içeriği etkileşimleri gibi konularda derinlemesine fikir alışverişinde bulunulmuştur.

Katılımcıların söylemleri bu konular etrafında yoğunlaştırılmaya çalışılmış ve daha önceden belirlenen sorunlar hakkında serbestçe konuşabilmelerini sağlayacak bir ortam oluşturulmuştur. Odak grup görüşmesinde öğrencilerin ağırlıklı olarak üzerinde durdukları; “Sınavlarda soru çıkmayacak konuları çalışmayı gereksiz buluyorum”, “Öğretim elemanlarının sınavlarda çıkmayacak

konuları anlatmasını sıkıcı buluyorum”, “Öğretim elemanlarının projeksiyon ile sunum yaparak dersi anlatmalarını tekdüze buluyorum”, “Yaptığım ödevlere dair geri bildirimlerin gecikerek verilmesi beni olumsuz etkiler” sorunları maddeleştirilerek madde havuzu içerine dahil edilmiştir.

Uzman görüşüne sunulacak 32 madde belirlendikten sonra Ek 1’de sunulan anket tarama formu dil uzmanından düzeltmeler ve öneriler alınarak Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri alanında uzman 10 öğretim üyesine gönderilmiştir. Dört öğretim görevlisinin katkı sağlayabildiği taslak formda bulunan yedi madde diğer maddeler ile benzeşmeleri, ifade konusunda uygun görülmemesi gibi nedenlerle ankette çıkarılmıştır.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi’nin farklı bölümlerinde öğrenim gören 200 lisans öğrencisi ile ön uygulaması gerçekleştirilen anketin faktöriyel geçerliğini incelemek amacıyla açımlayıcı faktör analizi (AFA) uygulanmıştır. Çizelge 21 incelenerek AFA sonuçlarında; Kaiser Meyer Olkin (KMO) değerinin 0.889 olması dayanak kabul edilerek, örneklem büyüklüğünün temel bileşenler analizi için kullanılabilir olacağı değerlendirilmiştir. Ayrıca Bartlett küresellik sonuçları incelendiğinde ki-kare (X^2 : 2547.452, $p=0.000$) değerinin anlamlı olduğunu göstermektedir.

Çizelge 21. *SOYÖSTA Ölçme Aracının KMO ve Bartlett Testi Sonuçları*

KMO Örneklem Büyüklük Yeterliği	.889	
Bartlett Testi	Yaklaşık Kay Kare	2457.452
	sd	300
	p.	.000

AFA sonucuna göre 25 maddeden oluşan SOSYÖSTA ölçme aracının özdeğeri 8,89 ve açıklanan varyans yüzdesi 35,56 olarak bulunmuştur. Tek faktörlü yapı üzerindeki maddelere ait faktör yükleri Çizelge 22’de gösterilmiştir.

Çizelge 22. SOYÖSTA Ölçme Aracının Maddelerine İlişkin Faktör Yükleri

Madde No	Faktör Yükü	Madde No	Faktör Yükü
1	.396	14	.650
2	.514	15	.550
3	.574	16	.571
4	.593	17	.695
5	.621	18	.632
6	.625	19	.489
7	.683	20	.571
8	.598	21	.647
9	.609	22	.621
10	.604	23	.646
11	.587	24	.552
12	.648	25	.507
13	.636		

Verilerin Toplanması

Yüz yüze uygulama yoluyla yapılan görüşmeler sayesinde 2016 – 2017 bahar yarıyılında iki hafta boyunca 532 lisans öğrencisinden alınan sonuçlar ile uygulama tamamlanmıştır. Belirsiz, yanlış ve eksik bilgi girişi yapmış olan 69 katılımcının cevapları çıkarıldıktan sonra 463 katılımcının cevapları geçerli sayılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Katılımcıların teknolojik uygulamaları kullanma alışkanlıklarını belirleyebilmek için uygulanan Kişisel Bilgi Formu ile edilen verilerin çözümlemesinde yüzde, frekans gibi basit betimsel istatistikler kullanılmıştır.

Katılımcıların bağımlılık düzeylerini belirlemek için aritmetik ortalama puanları hesaplanarak, her bir ölçeğe ait en düşük ve en yüksek puan aralıkları belirlendikten sonra farkların beşe bölünmesiyle bağımlılık düzeylerine denk gelen derecelmeler elde edilmiştir. TBÖ ve alt ölçeklerine ait bağımlılık düzeyleri Çizelge 23’de sunulmuştur. TBÖ’ye ait alt ölçeklerin her birisi için aritmetik ortalamalar yorumlanırken, en yüksek puan 30 (6×5) en düşük puan ise 6 (6×1) olarak belirlenmiştir. TBÖ’nün tümüne ait alınabilecek en yüksek puan 120 (24×5) ve en düşük puan ise 24 (24×1) olarak belirlenmiştir. Ölçeğin tümüne ait aritmetik ortalamalar yorumlanırken 0-24 puan aralığı “Bağımlı değil”, 25-48 puan aralığı “Düşük düzeyde bağımlı”, 49-72 puan aralığı “Orta düzeyde bağımlı”, 73-96 puan aralığı “Oldukça Bağımlı”, 97-120 puan aralığı ise “Tam Bağımlı” olarak kabul edilmiştir.

Çizelge 23. TBÖ ve Alt Ölçekleri İçin Belirlenmiş Puan Aralıkları

DÜZEY\ÖLÇEK	SABÖ	AMBÖ	ÇOBÖ	WSBÖ	TBÖ
Tam bağımlı	25-30	25-30	25-30	25-30	97-120
Oldukça bağımlı	19-24	19-24	19-24	19-24	73-96
Orta düzeyde bağımlı	13-18	13-18	13-18	13-18	49-72
Düşük düzeyde bağımlı	7-12	7-12	7-12	7-12	25-48
Bağımlı değil	0-6	0-6	0-6	0-6	0-24

TBÖ bağımlılık düzeyi ile belli değişkenler arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak için Mann-Whitney U testi, TBÖ bağımlılık düzeyi ile yaş aralığı, bölüm, sınıf, sosyo-ekonomik düzey, harcanan zaman gibi aralıklı değişkenler arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Kruskal-Wallis Testi, veriler aralık ya da oran ölçeği düzeyinde elde edilmiş olmakla birlikte, dağılımın normallik varsayımını karşılayamaması durumunda, aralık veya oran ölçeği düzeyindeki ölçümlerin sıra değerlerine dönüştürülmesi ile ikiden fazla gruba ilişkin sıra ortalamaları arasında fark olup olmadığının araştırılmasında kullanılır (Büyüköztürk, Çokluk ve Köklü, 2017).

SOYÖSTA'da bulunan sorunların katılımcılar açısından karşılaşımla sıklıkları; hiç karşılaşılmıyorsa (1), nadiren (2), orta sıklıkta (3), çok sık (4), ve her zaman karşılaşılmıyorsa (5) derecelendirmeleri ile belirlenmiştir. Anket içerisinde bulunan 25 sorunun tamamında her bir soru için; karşılaşımla sıklıkları (1) ve (2) olanlar sorun yok, (3), (4), (5) derecesinde sıklık ifade edilen cevaplar sorun var şeklinde SPSS'de yeniden düzenlenmiştir. Dönüştürülen veriler ile birlikte her bir katılımcının sınıf ortamında yaşadığı öğretimsel sorunların miktarı belirlenmiştir.

SOYÖSTA sorun miktarının cinsiyet değişkenine göre değişip-değişmediğini anlamak için Mann-Whitney U testi, yaş aralığı, bölüm, sınıf, sosyo-ekonomik düzey değişkenleriyle arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Gruplar arasında anlamlı fark içeren sonuçların bulunduğu istatistiklerde anlamlı farkın hangi gruptan kaynaklandığını bulmak için Bonferroni düzeltmeli Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

TBÖ bağımlılık düzeyleriyle SOYÖSTA sorun miktarı arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Kruskal-Wallis testi kullanılarak ölçülmüştür. Analizlerin gerçekleştirilmesi ile ölçek geliştirme sürecinde; açımlayıcı faktör analizleri ve güvenilirlik analizleri için SPSS 21 paket programı kullanılmış olup, doğrulayıcı faktör analizleri için de LISREL 8.8 programı kullanılmıştır.

BÖLÜM III

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde; teknoloji bağımlılığı kavramı, türleri ve katılımcıların teknoloji bağımlılığı düzeylerini ölçmek için kullanılan TBÖ'nün kavramsal çerçevesini tanımlamaya yarayacak kavramlarla ilgili bilgiler yer almaktadır.

TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI

Teknoloji bağımlılığı kavramı; bilgi teknolojilerinin kullanımında ortaya çıkan ortak davranışsal bağımlılık belirtilerinin görüldüğü bir tür olarak karşımıza çıkmaktadır. Griffiths (2000) kimyasal madde kullanımına bağlı olmadan insan ve makine etkileşiminin sonucu olarak ortaya çıkan bağımlılıkları davranışsal bağımlılık olarak niteleyerek, teknoloji bağımlılığını da davranışsal bağımlılıkların bir türü olarak isimlendirmektedir. Griffiths (1995, 2000), Teknoloji Bağımlılığı kavramının altında çeşitli türde teknoloji ile ilintili bağımlılıklar bulunduğunu ve teknoloji bağımlılığı kavramını bu tür teknolojik bağımlılıkları kapsayan çatı bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Bağımlılık belirtilerini veya alanyazında sık kullanılan ifadeyle semptomları tanımlamak için Griffiths (2005) altı ölçüt ortaya koymuştur. Turel, Serenko ve Giles (2011) 'in tanım açısından sadeleştirdiği bu ölçütler;

1. Dikkat Çekme (Salience): Teknolojinin kullanıcının düşünce ve eylemlerine hakim olması,
2. Yoksunluk (Withdrawal): Kullanıcının teknolojiye erişemediğinde olumsuz duygular ve hisler içerisinde bulunması,
3. Çatışma (Conflict): Kullanıcının teknoloji kullanımından dolayı normal yaşantısı ve diğer sorumluluklarıyla ilgili iç çatışmalar yaşamaması,

4. Nüksetme ve eski haline geri dönme (Relapse and reinstatement): Kullanıcının teknoloji kullanımını kendi isteğiyle azaltma yeteneğine sahip olamaması,
5. Tolerans (Tolerance): Kullanıcının daha önceki kullanımlarında hissettiği heyecandan fazlasına teknoloji kullanım miktarını arttırarak erişme isteği,
6. Ruh Hali Değişimi (Mood Modification): Kullanıcının teknoloji kullandığında rahatlaması, heyecan hissetmesi, ruh halinin değişmesi durumu.

Teknolojinin yaygınlaşma ve gelişme aşamalarında farklı süreç ve tanımların öne çıkmasından dolayı teknoloji bağımlılığı kavramı zamana bağlı olarak farklı terimlerle ifade edilmiştir. Teknolojik aygıt ve uygulamaların çeşitliliğe sahip olmadığı ve internetin yoğun kullandığı dönemlerde internet bağımlılığı kavramı daha sık kullanılmıştır. Örneğin Young (1996) internet bağımlılığını belirleyebilmek için sekiz ölçüt tanımlayarak ve teşhis anketi olarak kullanıcıya sorular yönelterek internet bağımlılığını ölçmeye çalışmıştır.

1. Daha önceki çevrimiçi etkinliklerinizi düşünerek veya daha sonra bağılandığınızda yapacaklarınızı düşünmekle meşgul oluyor musunuz?
2. Kendinizi hoşnut etmek için internette geçirdiğiniz süreyi daha fazla arttırmaya ihtiyaç duyuyor musunuz?
3. İnternet kullanımınızı sınırlamak, bitirmek veya durdurmak için defalarca başarısız girişiminiz oldu mu?
4. İnternet kullanımınızı sınırlandırılmaya çalışırken kendinizi huzursuz, huysuz ve sinirli hissediyor musunuz?
5. Bağlanmadan önce planladığınız sürenin üzerinde bağlı kalıyor musunuz?
6. İnternet kullanımı yüzünden önemli bir ilişki, iş, eğitim ve kariyer fırsatını kaçırdığınız oldu mu?
7. İnternetle olan bilgilerinizin boyutunu gizlemek için aile üyeleri, terapist veya diğer kişilere yalan söylediğiniz oldu mu?

8. İnternete kullanmayı problemlerinizden kaçmak veya endişelerinizden kurtulmanın bir yolu olarak görüyor musunuz?

Teknoloji; erişim kolaylığı, ucuz maliyetle sahip olabilmek, bağımsız deneyimler sunabilmesi ve görsel uyarıların güçlü yer alması sebebiyle kolaylıkla istismar edilebilir ortamlar sunabilmektedir. Sürekli farklı dijital ortamlar üretilmesi, var olan uygulamaların güncellenerek alışık olunan arayüzlerin değişmesine sebep olabilmektedir. Bu değişim hızı ortamların, uygulamaların tanımlanması ve sınıflandırılmasında zorlukları da beraberinde getirmektedir. Çevrimiçi oyun, sosyal ağlar, mesajlaşma, pornografik içerik, alışveriş, e-posta, akıllı telefon uygulamaları ve teknolojik aygıtların problemleri kullanımından dolayı ortaya çıkan bağımlılıklar teknoloji bağımlılığı kavramının türleri arasında başlıca sayılabilecek olanlardır.

Teknoloji bağımlılığı kavramının altında bulunan tüm alt bağımlılıkları ölçme imkanına sahip olunamaması bu araştırmanın sınırlılıkları arasında yer almaktadır. Alanyazında teknoloji bağımlılığı kavramı çerçevesinde araştırma yapan araştırmacıların üzerinde durduğu alt bağımlılıklar dikkate alınarak teknolojik aygıtların kullanımı ile oluşan bağımlılıklar araştırma içerisinde yer almamıştır. Öğrencilerin öğretim süreçleri de dikkate alınarak çokça kullanılan uygulamalar ve ortamlar sınıflandırılarak teknoloji bağımlılığının; “Sosyal Ağ Bağımlılığı”, “Anlık Mesajlaşma Bağımlılığı”, “Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı”, “Web Siteleri Bağımlılığı” türleri araştırma içerisinde yer bulmuştur.

Sosyal Ağ Bağımlılığı

Sosyal ağ siteleri; kullanıcılarının bireysel profiller oluşturabileceği, gerçek hayatta olan arkadaşlarıyla etkileşime girebilecekleri ve ortak ilgi alanlarına dayalı olarak arkadaş edinebilecekleri sanal ortamlardır. Sosyal ağ siteleri bireylerin;

1. Umuma tam veya yarı açık sınırlı bir sistem içerisinde bir profil oluşturma,
2. Bağlantı paylaştığı kişilerin listesini diğer kullanıcılar için açık şekilde listeleme,
3. Başkaları tarafından sistem içerisinde yapılan ilişkileri görüntüleme ve incelemelerini sağlayan web tabanlı sistemlerdir (Boyd ve Ellison, 2007).

Sosyal Ağ Bağımlılığı biyopsikososyal perspektif açısından incelenmesi gereken davranışsal bağımlılık türlerinden biridir. Sosyal Ağ Bağımlılığında da tıpkı madde bağımlılığında olduğu gibi var olan klasik belirtilerin bir araya geldiği deneyimlenmektedir (Kuss ve Griffiths, 2011);

1. Dikkat Çekme (Salience): Sosyal ağların kullanımıyla beraber davranışsal, bilişsel ve duygusal meşguliyet,
2. Yoksunluk (Withdrawal): Sosyal ağların kullanımının kısıtlanması durumunda fiziksel ve duygusal olarak hoş olmayan durumların yaşanması,
3. Çatışma (Conflict): Sosyal ağların kullanımından dolayı kişilerarası ve iç ruhsal sorunların ortaya çıkması,
4. Nüksetme (Relapse): Sosyal ağların aşırı kullanımından dolayı bağımlıların kısa bir süre sonra geriye dönmesi,
5. Tolerans (Tolerance): Sosyal ağların zamanla kullanımının artması,
6. Ruh Hali Değişimi (Mood Modification): Sosyal ağların kullanımının duygusal durumların olumlu şekilde değişmesine yol açması.

Anlık Mesajlaşma Bağımlılığı

Anlık mesajlaşma; iki ya da daha fazla insan arasında internet yoluyla eşzamanlı metin iletişimini sağlayan bilgisayar uygulamalarıdır (Huang, ve Leung, 2010). Anlık mesajlaşma ayrıca e-posta, sohbet odası, telefon, sesli mesaj, çağrı

cihazı gibi çoklu bileşenlere sahip kimliklerin ve bildiri bültenlerinin olduğu sohbet modeline dayalı birebir iletişim aracıdır (Chung ve Nam, 2007).

TÜİK (2013) verilerine göre; 06-15 yaş grup aralığında ki çocukların internet kullanmaya başlama yaşı ortalama dokuz yaştır. 06-15 yaş grubundaki çocukların bilgisayar, İnternet ve cep telefonu kullanım oranları sırasıyla %60,5, %50,8 ve %24,3'tür. Cep telefonu kullanım amaçlarına bakıldığında %65,4 ile mesajlaşma oranı dikkat çekmektedir. Yabancı ülkelerdeki çocuk veya genç bireylerin mesajlaşma istatistiklerine bakıldığında anlık mesajlaşma uygulamalarının yoğun kullanıldığına dair sonuçlar göze çarpmaktadır. PEW (2015) verilerine göre Amerika'da 18-29 yaş aralığında akıllı telefona sahip bireylerin %97'sinin cep telefonlarında mesajlaşma uygulamaları kullandığı görülmektedir.

Bu araştırma özelinde anlık mesajlaşma uygulamalarını kullanan kullanıcılara ait Çizelge 29 incelendiğinde katılımcıların %80.6'sının gün içerisinde ortalama bir saatin üzerinde anlık mesajlaşma programlarını kullandığı görülmektedir. Mesajlaşma programlarının yoğun kullanımına dair istatistikler dikkate alındığında kullanıcıların kolaylıkla bağımlı olabilecekleri değerlendirilebilir.

Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı

Son zamanlarda oyuncuların hayal dünyalarına ve eğlenmelerine odaklanan çok kullanıcılı çevrimiçi oyunlar popülerlik kazanmıştır. Özellikle ergenlerin daha fazla zaman harcadığı çevrimiçi oyunların dünya genelinde bütçesi Newzoo internet sayfası 2016 global oyun market araştırmaları sonuçlarına göre 99.6 milyar dolar seviyesine ulaşmış durumdadır. Çevrimiçi oyun pazarından elde edilen gelirlerin ve oyuncu sayısında artışın olduğu aynı araştırma sonuçlarında görülmektedir. Çevrimiçi oyunların geleneksel oyun türlerine nazaran insanlara

daha fazla gerçek hayatın endişesinden çıkış noktası olarak sunulmasının sektörel büyümede payı olduğu söylenebilir.

Çevrimiçi oyunlar; elektronik ağlar üzerinde oynanan, basit metin tabanlı oyunlardan karmaşık grafik tasarımlarınca desteklenen çok kullanıcılı sanal ortamların bulunduğu ortamlara kadar uzanan web tabanlı ve eğlence odaklı özellikler içeren uygulamalardır (Gao, 2005). Diğer taraftan çevrimiçi çok oyunculu oyunlar ise; oyuncuların hayal gücünü kullanmalarını, sosyalleşmelerini ve eğlenmelerini sağlamak için tek bir oyun sunucusu veya ağa bağlı oyun sunucuları topluluğu sağlar (Lee ve Tsai, 2010).

Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı; diğer teknolojik bağımlılıklara nispeten daha yeni ve yoğun kullananlar üzerinde psikolojik etkilerinin daha fazla görüldüğü bir bağımlılık türüdür. Kontrolsüz ve aşırı çevrimiçi oyun bağımlılığı, depresyon, kaygı, önemli miktarda zaman kaybı, uyku sorunları ve okulda başarısızlığa neden olabilir (Stojakovic, 2011).

Çevrimiçi oyun bağımlılığı;

1. Davranışsal Dikkat Çekme (Behavioral Salience): Çevrimiçi oyun oynamak günlük yaşamı kontrol altına alır ve oyuncu için diğer görevlere göre öncelikli hale gelir.
2. Yoksunluk (Withdrawal): Çevrimiçi oyun oynanmadığında ortaya çıkan olumsuz durumlar.
3. Çatışma (Conflict): Çevrimiçi oyun oynarken diğer önemli görevler ile çatışma yaşanması.
4. Ruh Hali Değişimi (Mood Modification): Gönüllü olarak çevrimiçi oynanan zamanı azaltamama belirtilerini içermektedir (Xu ve diğerleri, 2012).

Web Siteleri Bağımlılığı

Web siteleri, internet kullanımı için kullanıcılara arayüz sunmada perde görevi gören önemli arabirimlerdir. Web sitesi; internet erişimi sayesinde tümü kendisiyle ilişkili web sayfalarının merkezi durumunda bulunan bir ana sayfanın bir tarayıcı vasıtasıyla ziyaret edildiği ortamlardır.

Young (1996) Web Siteleri Bağımlılığı belirtilerini aşağıdaki maddeler ile tanımlamaktadır.

1. Bir hafta boyunca boş zamanlarda toplamda 38 saat veya daha fazla süre çevrimiçi olma
2. İnternette geçirilen süre konusunda yalan söyleme
3. Huzursuzluk hissetme
4. Bilgisayar aktivitelerine ulaşamadığında kızgınlık ve endişe içinde olma
5. Bilgisayar aktivitelerin çıkmakta başarısız olma.

Diğer yandan; pek çok kategoride ve türde internet sitesi bulunduğu bilinmektedir. Bu çalışmada internet sitelerinin Alışveriş, Blog, Seyahat, Film, Dizi, Arama Motorları, Finans, Erotik, Müzik, Video, Arkadaşlık, Moda, Güzellik, Çevrimiçi Gazete, Teknoloji kategorilerindeki türleri bu kavramda yerini bulmuştur.

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Sosyal Ağ Bağımlılığı, Anlık Mesajlaşma Bağımlılığı, Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı ve Web Siteleri Bağımlılığı türlerinde yapılan ilgili araştırmalar aşağıda ayrı ayrı incelenmiştir.

Sosyal Ağ Bağımlılığı ile ilgili yapılan araştırmalarda; Kirschner ve Karpinski (2010), 219 lisans öğrencisinin katılım sağladığı çalışmalarında

Facebook ve akademik performans arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma doğrultusunda katılımcılara Facebook'un akademik performanslarına etkisinin olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcıların %26'sı Facebook'un akademik performanslarını etkilediğini ve bu katılımcıların %74'ünün olumsuz yönde bir etkiye işaret ettikleri bulunmuştur.

Turel, Serenko ve Giles (2011), teknoloji bağımlılığının entegrasyonu ve kullanımı: Facebook kullanıcıları özelinde deneysel bir araştırma isimli çalışmalarında 186 sosyal ağ sitesi kullanıcılarından elde edilen verilere göre, sosyal ağ sitelerinin davranışsal kullanım niyetlerini etkileyerek kullanıcı algılamalarında sorunlar ortaya çıkardığı bulunmuştur. Araştırmanın sonucunda; genç bireylerin teknoloji bağımlılığına daha yatkın oldukları, kullanım kolaylığı sağlamak ile bağımlılık arasında bir ilişki bulunmadığı, teknoloji bağımlılığını ölçmek için davranışsal bağımlılık yaklaşımının kullanılmasının ölçmeyi daha da kuvvetlendirdiğine dair sonuçlar bulunmuştur.

Berigel, Kokoc ve Karal (2012), eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal ağ sitelerini kullanım düzeyleri ile bağımlılık eğilimleri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Uygulamaya 12 farklı bölümden 2539 lisans öğrencisi katılmış olup, öğretmen adaylarının bağımlılık düzeyleri ile internette geçirdikleri zaman arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur.

Anlık Mesajlaşma Bağımlılığı ile ilgili araştırmalar açısından; Huang ve Leung (2010); anlık mesajlaşma programı kullanan 12-19 yaş aralığında bulunan 316 öğrencinin katılım sağladığı çalışmada, hem sohbet kullanım seviyesi hem de anlık mesajlaşma bağımlılığı düzeyinin akademik performans düşüşüyle anlamlı pozitif yönde bir ilişki olduğunu bulmuştur. Bu bulgu genç öğrencilerin anlık mesajlaşma programları kullanmasının akademik performanslarını olumsuz etkilediğini göstermektedir. Kullanım süresinin artması ile öğrencilerin bağımlılık düzeylerinin arttığı ve aynı zamanda akademik performanslarının da daha fazla düştüğü belirlenmiştir.

Junco ve Cotten (2011); 18-26 yaş aralığında 100 öğrencinin katılım sağladığı çalışmada üniversite öğrencilerinin yüksek oranlarda anlık mesajlaşma uygulamalarını kullandığını ve anlık mesajlaşma programlarını kullanırken çok yönlü görevlerini de yaptıkları belirlenmiştir. Katılımcıların anlık mesajlaşma bağımlılığı seviyeleri yükseldikçe okul ödevlerini daha az yaptıkları dolayısıyla anlık mesajlaşma programlarının yoğun kullanan katılımcılarda akademik performanslarına olumsuz etkisi olduğunu bulmuşlardır.

Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı ile ilgili yapılan araştırmalardan; Hauge ve Gentile (2003) ergenlerde video oyun bağımlılığının akademik performans ve saldırganlığa etkisinin incelediği araştırmaya 8. ve 9. Sınıf 607 öğrenci katılım sağlamıştır. Bu araştırmada; bağımlı öğrencilerin video oyunlarında daha fazla zaman harcadığı belirlenmiştir. Erkek öğrencilerin anlamlı olarak kız öğrencilere göre daha bağımlı olduğu, bağımlı öğrencilerin anlamlı olarak bağımlı olmayanlara göre daha fazla şiddete başvurdukları, bağımlı öğrencilerin anlamlı olarak olmayan öğrencilere göre daha fazla düşmanca tavır takındıkları ve bağımlı öğrencilerin anlamlı olarak olmayanlara göre daha fazla arkadaşlarıyla ve öğretmenleriyle tartıştığına dair bulgular bulunmuştur. Ayrıca bağımlı öğrencilerin daha düşük akademik puana sahip oldukları araştırmada bulunmuştur.

Horzum (2011) farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki ilköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyunu bağımlılık düzeylerini çeşitli değişkenler açısından ele aldığı çalışmasında üst sosyo-ekonomik düzeyde bulunan öğrencilerin orta ve alt düzeydeki öğrencilere göre oyun bağımlılığını yüksek bulmuştur. Genel tarama modeliyle 889 katılımcı üzerinde yapılan bu çalışmada; araştırmaya katılan erkek öğrencilerin; kız öğrencilere göre oyun oynamayı daha fazla bırakmadığı, oyunu gerçek hayat ile ilişkilendirmede kız öğrencilere göre daha fazla ilişkilendirdiğine dair bulgular bulunmuştur. Bilgisayar oyunu oynamaktan dolayı erkek öğrencilerin sorumluluklarını daha fazla aksattıkları görülmektedir.

Web Siteleri Bağımlılığı ile ilgili yapılan araştırmalarda; Kubey, Lavin ve Barrows (2001), 572 üniversite öğrencisinin katıldığı anket üzerinden yaptıkları

çalışmada; eğlence amaçlı yoğun internet kullanımının akademik performans düşüşünde etkili olduğunu bulmuştur. Yalnızlık, geç kalma, yorgunluk ve dersi kaçırma gibi sorunların internet kullanımından kaynaklı olduğunu raporlayan bu araştırmaya göre, tüm internet uygulamalarının yoğun kullanımı hem de özellikle sohbet odaları gibi uygulamaların daha fazla kullanılmasının akademik performans üzerinde olumsuz etkileri olduğu bulunmuştur.

Chen ve Peng (2008) interneti az kullananların çok kullananlara göre daha iyi akademik başarı, öğrenimden daha yüksek memnuniyet ve daha iyi sosyal hayata sahip olduklarını ortaya kayan araştırmada, yoğun internet kullanıcılarının daha az internet kullanıcılarına göre depresyon, fiziksel hastalık, yalnızlık ve içe dönüklük belirtilerinin daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Leung, Louis ve Lee (2012), 9-19 yaş arası 718 çocuk ve ergenin katıldığı internet okuryazarlığı, internet bağımlılığı ve internet etkilerinin akademik performansa etkilerinin incelendiği araştırmada; düşük gelirli ailelerin çocuklarının sosyal ağları daha çok eğlence amaçlı kullandığı, çevrimiçi oyun oynamada daha meraklı olduklarını ortaya konmuştur. Bu araştırmanın regresyon sonuçlarına göre; erkek katılımcıların internet bağımlısı olma eğilimlerinin yüksek olduğu, beklenilenin aksine internet okuryazarlığının teknoloji ve yayıncılık alanında internete bağımlı olma ihtimalini arttırdığını, sosyal ağlar ve çevrimiçi oyunlar gibi internet aktivitelerinin internet bağımlılığı belirtileri ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkili olduğunu, eğlence odaklı internet faaliyetlerinin e-postayla iletişim kurma, web sitelerine göz atma gibi uygulamalara göre daha fazla bağımlılık yapabildiğine dair bulgular yer bulmuştur.

Toraman (2013) fen lisesi öğrencilerinin internet bağımlılığı ve sosyal ağ kullanım düzeylerinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisini incelemeyi amaçlayan araştırmasında; öğrencilerin sosyal ağ kullanım düzeyi arttıkça internet bağımlılık düzeyinin de arttığı sonucunu bulmuştur. Araştırmanın alt amaçları doğrultusunda yapılan analizler incelendiğinde; cinsiyet ile sosyal ağ kullanım düzeyi arasında anlamlı bir farkın bulunmadığı, sınıf düzeyleri ile sosyal ağ

kullanım düzeyleri arasında anlamlı bir farkın bulunmadığı, öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyi ile sosyal ağ kullanım düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı, öğrencilerin internet kullanım süreleri ile sosyal ağ kullanma düzeyleri arasında anlamlı bir farkın görüldüğü, sürenin arttıkça kullanım düzeyinin de arttığı bulgusu elde edilmiştir

Yukarıda belirtilen araştırmalar incelendiğinde genel olarak; Teknoloji Bağımlılığı kavramının alt boyutlarında yer alan bağımlılıkların kullanıcılar üzerinde fiziksel ve psikolojik olumsuz etkilerinin olduğu ayrıca akademik başarıyı kötü yönde etkilediği görülmektedir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde; araştırma amaçları doğrultusunda toplanan verilerden elde edilen bulgular ile bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

Teknolojik Ortamları Kullanma Alışkanlıkları

Araştırmaya katılanların internete bağlandıkları ortamlara ilişkin bulguların yer aldığı Çizelge 24 incelendiğinde; %88.1'inin ev ve yurt, %80.3'ünün mobil, %31.7'sinin fakülte, %8.9'unun internet kafe ve %3.7'sinin diğer ortamlardan internete eriştikleri görülmektedir. Çizelge 26'da özetlenen bu bulgular TÜİK (2016) verileri ile de tutarlıdır.

Çizelge 24. *İnternete Bağlanılan Ortamlarla İlgili Betimsel İstatistikler*

Bağlanılan Mekanların Kullanılma Durumları	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
Ev ve Yurt	408	88.1	55	11.9
Mobil	372	80.3	91	19.7
Fakülte	147	31.7	316	68.3
İnternet Kafe	41	8.9	422	91.1
Diğer	17	3.7	446	96.3

Katılımcıların internete bağlanmak için kullandıkları aygıtlarla ilgili yapılan analiz sonuçlarına bakıldığında, Çizelge 25'de görüldüğü üzere; katılımcıların %97.4'ü akıllı telefon, %67.8'i dizüstü bilgisayar, %30.7'si masaüstü bilgisayar, %22.7'si tablet, %10.6'sı televizyon ve %1.1'i diğer teknolojik aygıtları kullanmaktadır. TÜİK (2016), verilerinde akıllı telefona sahip olma oranı %96,

masaüstü bilgisayara sahip olma oranı %23 oranına sahiptir. Çizelge 25’de elde edilen veriler ile hemen hemen aynı sonuçlar elde edilmiştir.

Çizelge 25. *İnternete Bağlanılan Aygıtların Kullanılma Durumuyla İlgili Betimsel İstatistikler*

İnternete Bağlanılan Aygıtların Kullanılma Durumu	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
Akıllı telefon	451	97.4	12	2.6
Dizüstü bilgisayar	314	67.8	149	32.2
Masaüstü bilgisayar	142	30.7	321	69.3
Tablet	105	22.7	358	77.3
Televizyon	49	10.6	414	89.4
Diğer	5	1.1	458	98.9

Çizelge 26 incelendiğinde; katılımcıların %86.4’ünün Youtube, %83.8’inin Instagram, %76.7’sinin Facebook, %52.5’inin Twitter, %18.6’sının Google Plus, %13.4’ünün Foursquare, %11.2’sinin Tumblr, %6.9’unun LinkedIn, %8’inin diğer sosyal ağ sitelerini kullandıkları görülmektedir. Amerika’da 18-29 yaş aralığında bulunan kişiler arasında Mart-Nisan 2016 tarihleri arasında yapılan PEW (2016), araştırma verilerine göre %88 Facebook, %59 Instagram, %36 Twitter, %34 LinkedIn kullanım oranları bulunmuştur. Yaş aralıklarının değişmesiyle sosyal ağ tercihlerinin değiştiği yine bu araştırma verilerinden anlaşılabilir. Örneğin aynı araştırmada 30-49 yaş aralığında bulunanlar Instagram’ı %31, 50-64 yaş aralığında bulunları %13 oranında kullanmaktadırlar. Dijitalajanslar, (2017) internet sayfasının aktardığına göre; We Are Social ve Hootsuite isimli dijital pazarlama ajanslarının “Digital in 2017 Global Overview” isimli raporunda Türkiye’de sosyal medya platformlarının kullanım oranları; Youtube %57, Facebook %56, Instagram %45, Twitter %44, LinkedIn %25 olarak bulunmuştur. Bu bilgiler ışığında; Dünyada ve Türkiye’nin genelinde sosyal ağ platformlarını kullanma eğilimleri ile Çizelge 26’da ortaya çıkan sonuçların örtüştüğü söylenebilir.

Çizelge 26. Sosyal Ağ Sitelerinin Kullanım Durumuyla İlgili Betimsel İstatistikler

Sosyal Ağ Sitelerinin Kullanım Durumu	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
Youtube	400	86.4	63	13.6
Instagram	388	83.8	75	16.2
Facebook	355	76.7	108	23.3
Twitter	243	52.5	220	47.5
Google Plus	86	18.6	377	81.4
Foursquare	62	13.4	401	86.6
Tumblr	52	11.2	411	88.8
Linkedin	32	6.9	431	93.1
Diğer	37	8	426	92.0

Çizelge 27’de; katılımcıların %6.5’inin bir saatten az, %26.1’inin 1-2 saat arası, %37.8’inin 3-4 saat arası, %19’unun 5-6 saat arası, %10.6’sının yedi saat ve üzerinde sosyal ağ sitelerini gün içerisinde ortalama kullanma süreleri görülmektedir.

Çizelge 27. Sosyal Ağ Sitelerini Kullanım Süreleriyle İlgili Betimsel İstatistikler

Kullanım Süresi	n	%
1 saatten az	30	6.5
1-2 saat arası	121	26.1
3-4 saat arası	175	37.8
5-6 saat arası	88	19.0
7 saat ve üzeri	49	10.6
Toplam	463	100

Çizelge 28’de, kullanılan anlık mesajlaşma programlarıyla ilgili betimsel istatistiklere yer verilmiştir. Buna göre; katılımcıların %99.1’i Whatsapp, %50.3’ü Face Messenger, %39.5’i Snapchat, %17.5’i Skype, %12.3’ü Facetime, %6.5’i Hangouts ve %8.9’u diğer anlık mesajlaşma programlarını kullanmaktadır. Whatsapp’ın işlevsel özelliklerinin fazla olması ve özellikleri arasında bulunan grup sohbeti özelliğinin bu anlık mesajlaşma programının daha çok kullanılmasında önemli bir paya sahip olduğu düşünülmektedir.

Çizelge 28. *Kullanılan Anlık Mesajlaşma Programlarıyla İlgili Betimsel İstatistikler*

Anlık Mesajlaşma Programı	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
Whatsapp	459	99.1	4	0.9
Face Messenger	233	50.3	230	49.7
Snapchat	183	39.5	280	60.5
Skype	81	17.5	382	82.5
Facetime	57	12.3	406	87.7
Hangouts	30	6.5	433	93.5
Diğer	41	8.9	422	91.1

Çizelge 29’da; katılımcıların anlık mesajlaşma programlarını gün içerisinde ortalama ne kadar sürede kullandıkları gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre; %19.4’ünün bir saatten az, %32.8’inin 1-2 saat arası, %25.9’unun 3-4 saat arası, %10.3’ünün 5-6 saat arası, %11.4’ünün yedi saat ve üzerinde sürelerde anlık mesajlaşma programlarını kullandıkları bulunmuştur.

Çizelge 29. Anlık Mesajlaşma Programlarının Kullanım Süresiyle İlgili Betimsel İstatistikler

Kullanım Süresi	n	%
1 saatten az	90	19.4
1-2 saat arası	152	32.8
3-4 saat arası	120	25.9
5-6 saat arası	48	10.3
7 saat ve üzeri	53	11.4
Toplam	463	100

Katılımcıların hangi türde çevrimiçi oyunları oynadıklarına dair sonuçları gösteren Çizelge 30 incelendiğinde; %36.9'unun bulmaca ve puzzle, %24.8'inin strateji, %21.6'sının aksiyon, %17.3'ünün macera, %16.8'inin yarış %16.8'inin savaş, %13.8'inin spor, %10.4'ünün simülasyon, %7.1'inin sanal yaşam, %5.6'sının kavg ve %3.9'unun diğer türde çevrimiçi oyun oynadığı bulunmuştur.

Çizelge 30. Oynanan Çevrimiçi Oyun Türleriyle İlgili Betimsel İstatistikler

Oynanan Çevrimiçi Oyun Türü	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
Bulmaca ve Puzzle	171	36.9	292	63.1
Strateji	115	24.8	348	75.2
Aksiyon	100	21.6	363	78.4
Macera	80	17.3	383	82.7
Yarış	78	16.8	385	83.2
Savaş	78	16.8	385	83.2
Spor	64	13.8	399	86.2
Simülasyon	48	10.4	415	89.6
Sanal Yaşam	33	7.1	430	92.9
Kavg	26	5.6	437	94.4
Diğer	18	3.9	445	96.1

Çizelge 31’de; katılımcıların %75.4’ünün bir saatten az, %15.6’sının 1-2 saat arası, %6.5’inin 3-4 saat arası, %1.3’ünün 5-6 saat arası, %1.3’ünün yedi saat ve üzerinde çevrimiçi oyunları gün içerisinde ortalama oynama süreleri görülmektedir.

Çizelge 31. Çevrimiçi Oyunların Oynanma Süreleriyle İlgili Betimsel İstatistikler

Oynama Süresi	n	%
1 saatten az	349	75.4
1-2 saat arası	72	15.6
3-4 saat arası	30	6.5
5-6 saat arası	6	1.3
7 saat ve üzeri	6	1.3
Toplam	463	100

Katılımcıların hangi türde internet sitelerinde gezindiklerine dair sonuçları gösteren Çizelge 32 incelendiğinde; %75.4’ünün arama motorları, %69.1’inin film ve dizi, %65.4’ünün alışveriş, %64.4’ünün müzik ve video, %39.1’inin teknoloji, %34.3’ünün gazete, %31.3’ünün moda, %28.3’ünün arkadaşlık, %26.1’inin blog, %24.4’ünün seyahat, %23.5’inin güzellik, %11.9’unun erotik, %11.2’sinin finans ve %1.9’unun diğer türde internet sitelerinde gezindiği bulunmuştur.

Çizelge 32. Gezinilen İnternet Sitesi Türleriyle İlgili Betimsel İstatistikler

İnternet Sitesi Türü	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
Arama Motorları	349	75.4	114	24.6
Film ve dizi	320	69.1	143	30.9
Alışveriş	303	65.4	160	34.6
Müzik ve video	298	64.4	165	35.6
Teknoloji	181	39.1	282	60.9

Çizelge 32 (Devam)

İnternet Sitesi Türü	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
Gazete	159	34.3	304	65.7
Moda	145	31.3	318	68.7
Arkadaşlık	131	28.3	332	71.7
Blog	121	26.1	342	73.9
Seyahat	113	24.4	350	75.6
Güzellik	109	23.5	354	76.5
Erotik	55	11.9	408	88.1
Finans	52	11.2	411	88.8
Diğer	9	1.9	454	98.1

Çizelge 33’de; katılımcıların %24.2’sinin bir saatten az, %43.2’sinin 1-2 saat arası, %24.6’sının 3-4 saat arası, %5.6’sının 5-6 saat arası, %2.4’ünün yedi saat ve üzerinde internet sitelerinde gün içerisinde gezinme süreleri görülmektedir.

Çizelge 33. İnternet Sitelerinde Gezinilen Süreyle İlgili Betimsel İstatistikler

Gezinilen Süre	n	%
1 saatten az	112	24.2
1-2 saat arası	200	43.2
3-4 saat arası	114	24.6
5-6 saat arası	26	5.6
7 saat ve üzeri	11	2.4
Toplam	463	100

Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri

Katılımcıların teknoloji bağımlılığı düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılan TBÖ’nün tümüne ait ortalama puan ve standart sapmayı gösterir Çizelge

34'ün incelenmesinden de görüleceği üzere; TBÖ'ye ait toplam puan üzerinden katılımcıların tümü için değerlendirme yapıldığında ortalama puan 50.32 ile “Orta düzeyde bağımlı” kategorisine denk gelmektedir.

TBÖ'ye ait alt ölçekler için katılımcıların bağımlılık düzeyleri ayrı ayrı incelendiğinde; SABÖ 12.91 ortalama puan ile “Orta düzeyde bağımlı”, AMBÖ 13.70 ortalama puan ile “Orta düzeyde bağımlı”, ÇOBÖ 10.10 ortalama puan ile “Düşük düzeyde bağımlı”, WSBÖ 13,59 ortalama puan ile “Orta düzeyde bağımlı” kategorisine karşılık gelmektedir.

Bu bulgu çerçevesinde araştırmaya katılanların bağımlılık düzeylerinin, toplam puanları üzerinden değerlendirildiğinde; ÇOBÖ haricinde “Orta düzeyde bağımlı” kategorisine karşılık geldiği görülmektedir.

Çizelge 34. *Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri Ve Alt Ölçek Puan Düzeyleriyle İlgili Betimsel İstatistikler*

Ölçek Türü	N	Min.	Max.	X	SS	Düzyey
SABÖ	463	6	30	12.91	4.66	Orta düzeyde
AMBÖ	463	6	30	13.70	5.04	Orta düzeyde
ÇOBÖ	463	6	30	10.10	5.58	Düşük düzeyde
WSBÖ	463	6	30	13.59	5.53	Orta düzeyde
TBÖ Puan	463	24	120	50.32	16.49	Orta düzeyde

Katılımcıların TBÖ ölçeğine göre aldıkları puanların belirlenmiş aralıklar için dağılmasıyla belirlenen teknoloji bağımlılığı düzeyleri Çizelge 35’de gösterilmiştir. Bu bulguya göre araştırmaya katılanların %2.2’sinin “Bağımlı değil”, %48.5’i “Düşük düzeyde bağımlı”, %39.4’ü “Orta düzeyde bağımlı”, %9.3’ü “Oldukça bağımlı” ve %0.4’ünün “ Tam bağımlı” düzeyinde olduğu görülmektedir.

Çizelge 35. Katılımcıların Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri

Bağımlılık Düzeyi	n	%
Bağımlı değil	10	2.2
Düşük düzeyde bağımlı	225	48.5
Orta düzeyde bağımlı	183	39.4
Oldukça Bağımlı	43	9.3
Tam bağımlı	2	0.4
Toplam	463	100

TBÖ puan dağılımı normallik varsayımını karşılamadığı için, TBÖ puanıyla elde edilen düzeylerin cinsiyete göre değişip değişmediğini anlamak için Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Çizelge 36'da gösterilen test sonuçlarına bakıldığında; erkeklerin TBÖ bağımlılık düzeyleri ile kadınların bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($U=15951.50$, $p=0.00$). Sıra ortalaması değerlerine bakıldığında erkeklerin toplam puan değerlerine göre bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

SABÖ, AMBÖ, ÇOBÖ, WSBÖ bağımlılık düzeylerinin cinsiyete göre değişip-değişmediğinin incelenmesine dair bulgulara Çizelge 36'da yer verilmiştir. Sonuçlar incelendiğinde erkeklerin SABÖ bağımlılık düzeyleri ile kadınların SABÖ bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı bulunmuştur ($U=19202.50$, $p=0.132$). Erkeklerin AMBÖ bağımlılık düzeyleri ile kadınların AMBÖ bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı bulunmuştur ($U=21103.50$, $p=0.987$). Erkeklerin ÇOBÖ bağımlılık düzeyleri ile kadınların ÇOBÖ bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olduğu bulunmuştur ($U=9494.50$, $p=0.000$). Erkeklerin WSBÖ bağımlılık düzeyleri ile kadınların WSBÖ bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı bulunmuştur ($U=19784.00$, $p=0.293$).

Çizelge 36. Cinsiyete Göre Teknoloji Bağımlılığı Ve Alt Ölçekler Bağımlılık Düzeyleri – Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
TBÖ	Kadın	338	216.69	73242.50	15951.50	.000
	Erkek	125	273.39	34173.50		
SABÖ	Kadın	338	226.31	76493.50	19202.50	0.132
	Erkek	125	247.38	30922.50		
AMBÖ	Kadın	338	231.94	78394.50	21103.50	0.987
	Erkek	125	232.17	29021.17		
ÇOBÖ	Kadın	338	197.59	66785.50	9494.50	0.000
	Erkek	125	325.04	40630.50		
WSBÖ	Kadın	338	228.03	77075.00	19784.00	0.293
	Erkek	125	242.73	30341.00		

Teknoloji Bağımlılığı ve alt ölçeklerinin bağımlılık düzeylerinin ölçüldüğü araştırmalar incelendiğinde; Özgür (2013) araştırmasında erkeklerin sosyal ağ sitesi bağımlılıkları ile kadınların sosyal ağ bağımlılığı düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğunu bulmuştur. Çam ve İşbulan (2012) kadınların erkeklere oranla daha fazla sosyal ağ bağımlısı olduğunu bulmuştur. Bu iki araştırmada da aradaki farkın çok az olduğu görülmektedir. Erkeklerin sosyal ağ bağımlılığı düzeylerinin daha yüksek olduğu veya arada bir farkın olmadığı gözlenen başka araştırmalara da rastlanabilmektedir. Barker (2009) kadınların sosyal ağları daha çok arkadaşlarıyla veya çevreleriyle iletişim kurmak, eğlence, vakit geçirme gibi amaçlarla kullanırken erkeklerin ise sosyal kimlik edinme, öğrenme gibi güdülerle kullandıklarını belirtmektedir. Cinsiyetlerin sosyal ağ uygulamalarını ve kullanma amaçlarının farklılığı, kültür farkı ve kullanılan sosyal ağ uygulamasının farklılığı gibi sebeplerden dolayı sosyal ağ bağımlılığı düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir farka sahip olsa da belirleyici bir fark göze çarpmamaktadır. Benzer yorumlar AMBÖ ve WSBÖ'den elde edilen bulgular için de yapılabilir. Diğer taraftan erkeklerin ÇOBÖ bağımlılık düzeylerinin kadınlara göre daha yüksek olması pek

çok araştırmada elde edilmektedir. Griffiths ve Hunt (1998), Hauge ve Gentile (2003), Horzum (2011) aynı bulguya sahip araştırmalara sahiptir.

Katılımcıların teknoloji bağımlılığı düzeylerinin yaş aralıklarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için yapılan Kruskal-Wallis testine dair sonuçlara Çizelge 37’de yer verilmiştir. Yapılan test sonuçlarına göre yaş gruplarına göre teknoloji bağımlılığı düzeylerinin değişmediği görülmektedir [χ^2 (sd=4, n=463)= 8.864, p=0.065].

Çizelge 37. Yaş Aralıklarına Göre Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri – Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Yaş Aralığı	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
17 yaş ve altı	5	280.30	4	8.864	.065
18-20 yaş arası	215	233.21			
21-23 yaş arası	215	238.49			
24-26 yaş arası	20	175.50			
27 yaş ve üzeri	8	136.00			

Katılımcıların teknoloji bağımlılığı düzeylerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları Çizelge 38’de verilmiştir. Sonuca göre; araştırmaya katılanların TBÖ bağımlılık düzeylerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu görülmektedir [χ^2 (sd=16, n=463)= 41.157, p=0.001]. Sıra ortalama değerlerine bakıldığında; Tarih Bölümü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, İktisat Bölümü ve Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği bölümlerinin teknoloji bağımlılığı düzeylerinin diğer bölümlere nazaran daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çizelge 38. Bölümlere Göre Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri – Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Bölüm	n	Sıra Ort.	sd	x^2	p
Tarih Bölümü	13	305.04	16	41.157	.001
Sosyal B. Öğretmenliği	19	287.92			
İktisat Bölümü	8	283.44			
Bilgisayar ve Öğr. Tekn. Öğretmenliği	57	282.83			
Hemşirelik Bölümü	67	242.08			
Okul Öncesi Öğretmenliği	81	238.44			
Uluslararası İlişkiler	11	233.23			
İngilizce Öğretmenliği	9	231.28			
Sınıf Öğretmenliği	38	221.71			
Türkçe Öğretmenliği	7	217.93			
Özel Eğitim Öğretmenliği	48	216.71			
Türk Dili ve Edebiyatı	10	211.85			
Matematik Öğretmenliği	8	205.81			
Beslenme ve Diyetetik Bölümü	43	195.60			
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	25	184.86			
İngilizce Mütercim Tercümanlık	12	157.29			
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	7	53.36			

Katılımcıların teknoloji bağımlılığı düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıflara göre farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları Çizelge 39’da verilmiştir. Sonuca göre; araştırmaya katılanların TBÖ bağımlılık düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıflara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olmadığı görülmektedir [x^2 (sd=3, n=463)= 4.735, p=0.192].

Çizelge 39. Sınıflara Göre Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri – Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Sınıf	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Birinci Sınıf	142	217.06	3	4.735	.192
İkinci Sınıf	137	239.45			
Üçüncü Sınıf	102	251.01			
Dördüncü Sınıf	82	221.77			

Katılımcıların teknoloji bağımlılığı düzeylerinin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları Çizelge 40’da verilmiştir. Sonuca göre; TBÖ bağımlılık düzeylerinin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olmadığı görülmektedir [χ^2 (sd=2, n=463)= 4.649, p=0.098].

Çizelge 40. Sosyo-ekonomik Düzeye Göre Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri – Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Sosyo-ekonomik Düzey	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Düşük	30	281.72	2	4.649	.098
Orta	411	227.86			
Yüksek	22	241.52			

Katılımcıların teknoloji bağımlılığı düzeylerinin; sosyal ağlar, anlık mesajlaşma programları, çevrimiçi oyunlar ve web sitelerinde gün içerisinde ortalama olarak toplam harcadıkları süreye göre farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları Çizelge 41’de verilmiştir. Sonuca göre; TBÖ bağımlılık düzeylerinin gün içerisinde teknolojik uygulamalara harcadıkları süreye göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu görülmektedir [χ^2 (sd=4, n=463)= 45.186, p=0.00]. Bu bulgu; teknolojik uygulamalar için gün içerisinde ortalama harcanan sürenin teknoloji bağımlılığı düzeyini etkilediğini göstermektedir. Bu bulgu alanyazında teknolojik ortamlarda

harcanan sürenin bağımlılık düzeylerini etkilediği sonucuyla örtüşmektedir (Kuss ve Griffiths, 2011; Berigel, Kokoç ve Karal, 2012; Özgür 2013).

Çizelge 41. *Teknolojik Uygulamalar İçin Harcanan Süreye Göre Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri – Kruskal-Wallis Testi Sonuçları*

Süre	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
1 saatten az	35	211.96	4	45.186	.00
1-2 saat arası	77	179.56			
3-4 saat arası	147	205.93			
5-6 saat arası	120	253.50			
7 saat ve üzeri	84	303.33			

Sınıf Ortamında Yaşanan Öğretimsel Sorunlar

Sınıf Ortamında Yaşanan Öğretimsel Sorunları Tarama Anketinden elde edilen bulgulara göre; katılımcıların sınıf ortamında yaşadığı öğretimsel sorunların her birinin ortalama ve standart sapma değerleri Çizelge 42’de verilmiştir. Soru maddeleri en az “1” ve en çok “5” puan ile değerlendirilmiştir. Çizelge 42 incelendiğinde “Sınavlarda soru çıkmayacak konuları gereksiz buluyorum”, “Öğretim elemanlarının projeksiyon ile sunum yaparak dersi anlatmalarını tekdüze buluyorum”, “Öğrenme ortamlarının okul ile sınırlandırılmasının, öğrenmemi olumsuz etkilediğini düşünüyorum” sorunları ortalaması 3 üzerinde olan maddeler olarak görülmektedir. “Derslerde kullanılan film, video gibi çoklu ortam araçlarının konuyu öğrenmeme katkısı olmuyor”, “Sınıf arkadaşlarımla, internet ortamındaki arkadaşlarım kadar yakınlık kuramıyorum”, “Öğretim elemanlarıyla iletişim kurabilmek için yüz yüze görüşmeyi gereksiz buluyorum” sorunları ortalamaları 2’nin altında; geriye kalan sorunların ortalama puanlarının 2-3 aralığında olduğu görülmektedir.

SOYÖSTA’da bulunan sorunların her bir katılımcı için hangi miktarda yaşandığını belirleyebilmek için; karşılaşılma sıklıkları; hiç karşılaşılmıyorsa (1), nadiren (2), orta sıklıkta (3), çok sık (4), ve her zaman karşılaşılıyorsa (5) derecelendirmeleri (1) ve (2) olanlar sorun yok, (3), (4), (5) olanlar sorun var şeklinde SPSS’de yeniden düzenlenmiştir. Böylece her bir katılımcının yaşadığı toplam sorun miktarı belirlenmiştir.

Çizelge 42. *Sınıf Ortamında Yaşanan Öğretim İle İlgili Sorunlar*

Sorun Maddeleri	X	SS
Sınavlarda soru çıkmayacak konuları çalışmayı gereksiz buluyorum.	3.20	1.41
Öğretim elemanlarının projeksiyon ile sunum yaparak dersi anlatmalarını tekdüze buluyorum.	3.17	1.38
Öğrenme ortamlarının okul ile sınırlandırılmasının, öğrenmemi olumsuz etkilediğini düşünüyorum.	3.12	1.42
Ders içeriklerini doyurucu bulmuyorum.	2.99	1.29
Konu anlatımında internet kullanımının konuyu anlamama katkısı olmuyor.	2.98	1.12
Derslerde anlatılanları tekdüze buluyorum.	2.89	1.25
Öğretim elemanlarının, yaptığım ödevlere ilişkin geribildirim verme hızlarını yavaş buluyorum.	2.88	1.38
Ders kaynaklarının farklı bakış açılarını yansıtacak çeşitlilikte olmadığını düşünüyorum.	2.85	1.31
Öğretim elemanlarının kullandıkları öğretim yöntemlerini sıkıcı buluyorum.	2.81	1.26
Derslerde anlatılanları soyut buluyorum.	2.80	1.25
Derslere güdülenmekte zorlanıyorum.	2.77	1.24
Öğretim elemanlarını sınıf yönetimi açısından fazla kuralcı buluyorum.	2.75	1.26

Çizelge 42 (Devam)

Sorun Maddeleri	X	SS
Öğretim elemanlarının sınavlarda çıkmayacak konuları anlatmasını sıkıcı buluyorum.	2.74	1.37
Ders saatlerinin standart aralıklarda olmasını sıkıcı buluyorum.	2.64	1.35
Sınavlarda başarılı olmak için derste anlatılanları ezberlemekle yetiniyorum.	2.58	1.17
Ders içeriklerinin güncel olmadığını düşünüyorum.	2.57	1.32
Dersler için önerilen ilave kaynakları bulmaya zaman harcamak istemiyorum.	2.55	1.31
Öğretim elemanlarının dersleri anlatma hızını yavaş buluyorum.	2.29	1.20
Sanal ortamlarda hissettiğim rahatlığı sınıf ortamında hissetmiyorum.	2.28	1.32
Sınıf arkadaşlarım ile ortak projelerde beraber çalışmakta zorlanıyorum.	2.25	1.18
Öğretim elemanlarının derste anlattıklarının doğruluğunu, internetten araştırarak kontrol ediyorum.	2.15	1.20
Konu anlatımında bilgisayar kullanımının konuyu anlamama katkısı olmuyor.	2.11	1.21
Öğretim elemanlarıyla iletişim kurabilmek için yüz yüze görüşmeyi gereksiz buluyorum.	1.97	1.23
Derslerde kullanılan film, video gibi çoklu ortam araçlarının konuyu öğrenmeme katkısı olmuyor.	1.96	1.18
Sınıf arkadaşlarımla, internet ortamındaki arkadaşlarım kadar yakınlık kuramıyorum.	1.90	1.18

Katılımcıların cinsiyetine göre SOYÖSTA sorun miktarlarının değişip-değişmediğini anlamak için Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Çizelge 43’de gösterilen test sonuçlarına bakıldığında; erkeklerin SOYÖSTA sorun miktarı ile kadınların sorun miktarı arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir

($U=15075.50$, $p=0.00$). Cinsiyetlerin sorun miktarlarının sıra ortalaması değerlerine bakıldığında erkeklerin SOYÖSTA sorun miktarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çizelge 43. *Cinsiyete Göre Sınıf Ortamında Yaşanan Öğretim İle İlgili Sorunlar – Mann-Whitney U Testi Sonuçları*

Ölçek	Cinsiyet	n	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
SOYÖSTA	Kadın	338	214.10	72366.50	15075.50	0.00
	Erkek	125	280.40	35049.50		

Katılımcıların yaş aralıklarına göre, SOYÖSTA sorun miktarlarının farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için yapılan Kruskal-Wallis testine dair sonuçlara Çizelge 44’de yer verilmiştir. Test sonuçları incelendiğinde; SOYÖSTA sorun miktarlarının yaş gruplarına göre anlamlı şekilde farklı olduğu görülmüştür [χ^2 (sd=4, n=463)= 10.68, $p=0.030$].

Aradaki farkın hangi gruptan kaynaklandığını bulmak için Bonferroni düzeltilmeli Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Yaş aralıkları arasında karşılaştırılacak olan on grup olduğu için anlamlılık değeri 10’a bölünerek anlamlılık düzeyi $p<0.005$ olarak alınmıştır. Bonferroni düzeltilmeli Mann-Whitney U testi sonuçları Çizelge 45’de verilmiştir. Düzeltilmiş test sonuçlarına göre diğer gruplar arasında fark olmadığı; 18 ve 20 yaş aralığında bulunan grup ile 21 ve 23 yaş arası grup arasında $p=0.003$ düzeyinde anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur.

Çizelge 44. SOYÖSTA Sorun Miktarlarının Yaş Aralıklarına Göre İncelenmesi - Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Yaş Aralığı	n	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p
17 yaş ve altı	5	219.80	4	10.68	.030
18-20 yaş arası	215	212.95			
21-23 yaş arası	215	251.07			
24-26 yaş arası	20	256.03			
27 yaş ve üzeri	8	179.06			

Çizelge 45. SOYÖSTA Sorun Miktarlarının Yaş Aralıklarına Göre Karşılaştırılması – Bonferroni Düzeltmeli Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Yaş Aralıkları Karşılaştırma	p
17 ve altı - 18 ve 20 arası	.96
17 ve altı - 21 ve 23 arası	.63
17 ve altı - 24 ve 26 arası	.78
17 ve altı - 27 ve üzeri	.65
18 ve 20 Arası - 21 ve 23 Arası	.003
18 ve 20 Arası - 24 ve 26 Arası	.19
18 ve 20 Arası – 27 ve Üzeri	.51
21 ve 23 Arası - 24 ve 26 Arası	.78
21 ve 23 Arası - 27 ve Üzeri	.11
24 ve 26 Arası - 27 ve Üzeri	.26

Katılımcıların öğrenim gördükleri bölümlere göre, SOYÖSTA sorun miktarlarının değişip-değişmediğini anlamak için yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları Çizelge 46’da verilmiştir. SOYÖSTA sorun miktarlarının öğrenim gördükleri bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu görülmektedir [χ^2 (sd=16, n=463)= 33.382, p=0.07]. Aradaki farkın hangi gruptan kaynaklandığını bulmak için sıra ortalama değeri diğer gruplara göre daha yüksek olan Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği grubu testten çıkarılarak test

yenilenmiştir. Yenilenen teste göre; [χ^2 (sd=15, n=463)= 20.10 p=0.168] anlamlılık düzeyinde gruplar arasında fark olmadığı, var olan farkın Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği grubundan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Çizelge 46. SOYÖSTA Sorun Miktarlarının Bölümlere Göre İncelenmesi – Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Bölüm	n	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p
Bilgisayar ve Öğr. Tekn. Öğretmenliği	57	294.45	16	33.382	.007
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	25	218.80			
Sınıf Öğretmenliği	38	204.76			
Özel Eğitim Öğretmenliği	48	210.69			
Okul Öncesi Öğretmenliği	81	241.51			
Sosyal B. Öğretmenliği	19	271.39			
İngilizce Mütercim Tercümanlık	12	156.00			
Tarih Bölümü	13	241.27			
Türk Dili ve Edebiyatı	10	179.25			
İngilizce Öğretmenliği	9	257.06			
Uluslararası İlişkiler	11	249.55			
İktisat Bölümü	8	321.06			
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	7	146.36			
Matematik Öğretmenliği	8	241.63			
Türkçe Öğretmenliği	7	179.21			
Hemşirelik Bölümü	67	226.49			
Beslenme ve Diyetetik Bölümü	43	203.14			

Katılımcıların okudukları sınıfa göre; SOYÖSTA sorun miktarlarının değişip-değişmediğini anlamak için yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları Çizelge 47’de verilmiştir. Sonuca göre; SOYÖSTA sorun miktarlarının okudukları sınıfa göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu görülmektedir [χ^2 (sd=3, n=463)= 8.96, p=0.030]. Aradaki farkın hangi gruptan kaynaklandığını bulmak için Bonferroni düzeltmesi yapılmıştır.

Sınıflar arasında karşılaştırılacak olan altı grup olduğu için anlamlılık değeri altıya bölünerek anlamlılık düzeyi $p < 0.0083$ olarak alınmıştır. Bonferroni düzeltilmeli Mann-Whitney U testi sonuçları Çizelge 48’de verilmiştir. Düzeltilmiş test sonuçlarına göre diğer gruplar arasında fark olmadığı; Birinci sınıf ile dördüncü sınıf arasında $p = 0.008$ düzeyinde anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur.

Çizelge 47. SOYÖSTA Sorun Miktarlarının Sınıflara Göre İncelenmesi - Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Sınıf	n	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p
Birinci Sınıf	142	209.25	3	8.96	.030
İkinci Sınıf	137	227.63			
Üçüncü Sınıf	102	248.47			
Dördüncü Sınıf	82	258.21			

Çizelge 48. SOYÖSTA Sorun Miktarlarının Sınıflara Göre Karşılaştırılması - Bonferroni Düzeltmeli Mann-Whitney U Testi

Yaş Aralıkları Karşılaştırma	p
Birinci Sınıf – İkinci Sınıf	.208
Birinci Sınıf – Üçüncü Sınıf	.036
Birinci Sınıf – Dördüncü Sınıf	.008
İkinci Sınıf – Üçüncü Sınıf	.221
İkinci Sınıf – Dördüncü Sınıf	.078
Üçüncü Sınıf – Dördüncü Sınıf	.769

Katılımcıların ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyine göre, SOYÖSTA sorun miktarlarının değişip-değişmediğini anlamak için yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları Çizelge 49’da verilmiştir. Sonuca göre katılımcıların SOYÖSTA sorun miktarlarının ailelerinin sosyo-ekonomik düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olmadığı görülmektedir [χ^2 (sd=2, n=463)= 4.55 p=0.103].

Çizelge 49. SOYÖSTA Sorun Miktarlarının Sosyo-ekonomik Düzeye Göre İncelenmesi – Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Sosyo-ekonomik Düzey	n	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p
Düşük	30	279.23	2	4.55	.103
Orta	411	227.63			
Yüksek	22	249.30			

Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri İle Sınıf Ortamında Yaşanan Öğretimsel Sorun Miktarlarının Karşılaştırılması

Katılımcıların teknoloji bağımlılığı düzeylerine göre, sınıf ortamında karşılaştıklarını ifade ettikleri sorun miktarlarının değişip-değişmediğini belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis Testi yapılarak sonuçları Çizelge 50’de özetlenmiştir.

Çizelge 50’deki sonuca göre katılımcıların SOYÖSTA sorun miktarlarının TBÖ bağımlılık düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu görülmektedir [χ^2 (sd=4, n=463)= 114.77, p=0.000]. Aradaki farkın hangi düzeyler arasındaki farktan kaynaklandığını bulmak için Bonferroni düzeltmesi yapılmıştır. TBÖ bağımlılık düzeyleri arasında karşılaştırılacak olan 10 grup olduğu için anlamlılık değeri 10’a bölünerek p<0.005 olarak alınmıştır. Bonferroni düzeltmeli Mann-Whitney U testi sonuçları Çizelge 51’de verilmiştir. Düzeltilmiş test sonuçlarına göre; “bağımlı değil – oldukça bağımlı, düşük düzeyde bağımlı – orta düzeyde bağımlı, düşük düzeyde bağımlı – oldukça bağımlı, orta düzeyde bağımlı – oldukça bağımlı” grupları arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 50. *SOYÖSTA Sorun Miktarlarının TBÖ Düzeylerine Göre İncelenmesi - Kruskal-Wallis Testi Sonuçları*

TBÖ Bağımlılık Düzeyi	n	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p
Bağımlı Değil	10	155.30	4	114.77	.000
Düşük Düzeyde Bağımlı	225	171.81			
Orta Düzeyde Bağımlı	183	277.67			
Oldukça Bağımlı	43	361.59			
Tam Bağımlı	2	422.00			

Çizelge 50’de bulunan sorun miktarlarının sıra ortalama değerlerinin bağımlılık düzeyi arttıkça artması ve Çizelge 51’de yapılan karşılaştırmaların incelenmesinden de görüleceği üzere sınıf ortamında yaşanan öğretimsel sorunların miktarı teknoloji bağımlılık düzeyi ile beraber artmaktadır.

Çizelge 51. *SOYÖSTA Sorun Miktarlarının TBÖ Bağımlılık Düzeylerine Göre Karşılaştırılması – Bonferroni Düzeltmeli Mann-Whitney U Testi*

TBÖ Bağımlılık Düzeyleri Karşılaştırma	p
Bağımlı Değil – Düşük Düzeyde Bağımlı	.511
Bağımlı Değil – Orta Düzeyde Bağımlı	.006
Bağımlı Değil – Oldukça Bağımlı	.001
Bağımlı Değil – Tam Bağımlı	.084
Düşük Düzeyde Bağımlı – Orta Düzeyde Bağımlı	.000
Düşük Düzeyde Bağımlı – Oldukça Bağımlı	.000
Düşük Düzeyde Bağımlı – Tam Bağımlı	.020
Orta Düzeyde Bağımlı – Oldukça Bağımlı	.000
Orta Düzeyde Bağımlı – Tam Bağımlı	.047
Oldukça Bağımlı – Tam Bağımlı	.658

Elde edilen sonuçların; Facebook’un akademik performansları olumsuz etkilediği (Kirschner ve Karpinski, 2010), öğrencilerin anlık mesajlaşma programları kullanmasının akademik performanslarını olumsuz etkilediği (Huang

ve Leung, 2010), oyun bağımlısı öğrencilerin daha düşük akademik puana sahip oldukları (Hauge ve Gentile, 2003), internet uygulamalarının yoğun kullanımının akademik performans üzerinde olumsuz etkileri olduğu (Kubey, Lavin ve Barrows, 2001), interneti az kullananların çok kullananlara göre daha iyi akademik başarı ve daha iyi sosyal hayata sahip oldukları (Chen ve Peng, 2008) bulgularıyla benzer nitelikte olduğu değerlendirilmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulgulardan ulaşılan sonuçlar ile elde edilen bulgulardan yola çıkılarak geliştirilen öneriler sunulmuştur.

Sonuçlar

Teknolojik ortamları kullanma alışkanlıkları

1. Katılımcıların %88.1'inin ev ve yurt ortamlarından, %80.3'ünün de mobil ortamlardan internete bağlandıkları görülmektedir. Fakülteden internete bağlananların oranının da %31.7 olduğu göz önüne alındığında öğrencilerin eğitim ortamlarının internet altyapı olanaklarından faydalanmasalar bile mobil ağlarla internete erişebildikleri düşünülebilir. Mobil ağlar sayesinde internete bağlanan öğrencilerin teknolojik uygulamalar ve programlara erişebildikleri düşünülmektedir.
2. Katılımcıların %97.4'ünün bir akıllı telefonu bulunmakta iken aynı zamanda %67.8'inin dizüstü bilgisayar ve %30.7'sinin masaüstü bilgisayar bulunmaktadır. Özellikle akıllı telefona sahip olma oranının çok yüksek olması dikkat çekmektedir.
3. Katılımcıların %86.4'ünün Youtube, %83.8'inin Instagram, %76.7'sinin Facebook, %52.5'inin Twitter kullanma oranları üzerinden görsel içeriğe sahip sosyal ağların daha çok tercih edildiği söylenebilir.
4. Katılımcıların %93.5'inin sosyal ağları bir saatin üzerinde oranlarda kullanmaları, sosyal ağların gündelik hayatın içerisinde yoğun olarak kullanılan sanal ortamlar olduğunu göstermektedir.
5. Araştırmaya katılanların %99.1'i Whatsapp, %50.3'ü Face Messenger, %39.5'i Snapchat anlık mesajlaşma programlarını kullanmakta olup;

%19.4'ünün bir saatten az, %32.8'inin 1-2 saat arası, %25.9'unun 3-4 saat arası, %10.3'ünün 5-6 saat arası, %11.4'ünün yedi saat ve üzerinde sürelerde anlık mesajlaşma programlarını kullandıkları bulunmuştur. Anlık mesajlaşma programlarının yoğun olarak kullanılması kişiler arası iletişimde konuşmanın yerine veya alternatifi olarak anlık mesajlaşmanın kullanıldığı söylenebilir.

6. Katılımcıların %36.9'unun bulmaca ve puzzle, %24.8'inin strateji, %21.6'sının aksiyon, %17.3'ünün macera türü çevrimiçi oyun oynadıkları görülmektedir. Yoğun oynandığı düşünülen savaş, kavga, yarış, spor gibi çevrimiçi oyun türlerinin düşük oranlarda oynanması çevrimiçi oyunlar ile ilgili ilgi çekici bir sonuç olarak düşünülmektedir. Diğer alt bağımlılıklardan elde edilen harcanan süreler dair sonuçların aksine lisans düzeyindeki öğrencilerin %75.4'ünün bir saatten az çevrimiçi oyunları oynama süresine sahip olduğu görülmektedir.
7. Katılımcıların %75.4'ünün arama motorları, %69.1'inin film ve dizi, %65.4'ünün alışveriş, %64.4'ünün müzik ve video türünde internet sitelerine bağlandığı görülmektedir.

Teknoloji Bağımlılığı Düzeyleri

1. Tüm öğrencilerin teknoloji bağımlılığı düzeyleri incelendiğinde; “Orta düzeyde bağımlı” kategorisine karşılık gelen bir sonuç bulunmuştur.
2. Araştırmanın uygulandığı katılımcıların tümü değerlendirildiğinde çevrimiçi oyun bağımlılığı düzeyi açısından “düşük düzeyde bağımlı” olduğu bulunmuştur. Bir saatten az çevrimiçi oyun oynayanların oranının %75.4 ile düşük bir seviyede olması bu sonucu etkilemiş olabilir.
3. Erkeklerin teknoloji bağımlılığı ve çevrimiçi oyun bağımlılığı düzeyleri kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur. Sosyal ağ bağımlılığı, anlık mesajlaşma bağımlılığı ve web siteleri bağımlılığı düzeylerinde cinsiyetler arasında fark bulunmamıştır. Horzum (2011), cinsiyet açısından erkek öğrencilerin toplam oyun bağımlılığı düzeylerinin kız

öğrencilere göre oldukça yüksek olduğunu bulmuştur. Griffiths ve Hunt (1998), Hauge ve Gentile (2003)'in araştırmalarında aynı bulgu görülmektedir. Bunun sebebi; Horzum (2011)'un aktardığına göre oyun boyunca erkeklerin kadınlara göre beyinlerindeki memnuniyet bölgesinin daha fazla aktif olduğunu tespit edilmesidir.

4. Yaş aralıklarına göre teknoloji bağımlılığı düzeylerinin değişmediği görülmüştür ($p=0.065$). Anlamlılık düzeyinin 0.05 düzeyine çok yakın olması nedeniyle sıra ortalamaları değerlerine bakılarak yorum yapılabilir. 17 yaş ve altı sıra ortalaması değeri 280.30, 18-20 yaş arası sıra ortalama değeri 233.31, 21-23 yaş arası sıra ortalama değeri 238.49, 24-26 yaş arası sıra ortalama değeri 175.50 ve 27 yaş ve üzeri sıra ortalama değerinin 136.00 olması sebebiyle genel anlamda yaşın azalmasıyla bağımlılığın arttığı söylenebilir. 18-20 yaş arası ile 21-23 yaş arası aralıkta olanlar arasında kayda değer bir fark görülmemektedir.
5. Katılımcıların TBÖ bağımlılık düzeylerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu görülmektedir. Sıra ortalama değerlerine bakılarak; “Tarih Bölümü”, “Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği”, “İktisat Bölümü”, “Sosyal Bilgiler Öğretmenliği” bölümlerinin daha yüksek bağımlılık seviyesinde puanlarda toplandığı görülmektedir. Sıra ortalaması yüksek olan bölümler ile düşük olanlar arasında anlamlı yorumlar yapılabilecek ortak-benzer özelliklere rastlanmamıştır.
6. Katılımcıların TBÖ bağımlılık düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıflara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olmadığı görülmektedir. Bölümlerin sıra ortalamaları değerlerinde de birbirine çok yakın değerler görülmektedir. Yaş aralıkları arasındaki farkı inceleyen analizle de birlikte düşünecek olursak lisans öğreniminin verildiği sınıf ve yaş değişkeninin benzer gelişimsel özelliklere sahip bireyleri kapsamından dolayı sınıf ve yaş aralığı değişkenlerinin bağımlılık düzeyleri üzerinde önemli bir farka sahip olabilecek etkisi olmadığı söylenebilir.

7. TBÖ bağımlılık düzeylerinin katılımcıların ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olmadığı bulunmuştur ($p=0.098$). Betimsel istatistiklerde de görüleceği üzere katılımcıların çoğunun teknolojik aygıtlara ve uygulamalara eşit erişim imkanına sahip olması bu sonucu meydana getirmiş olabilir.
8. Katılımcıların TBÖ bağımlılık düzeylerinin gün içerisinde teknolojik uygulamalara harcadıkları süreye göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu görülmektedir [χ^2 ($sd=4$, $n=463$)= 45.186, $p=0.00$]. Bu bulgu öğrencilerin teknolojik uygulamalar için gün içerisinde ortalama harcadıkları sürenin teknoloji bağımlılığı düzeyini etkilediğini göstermektedir.

Sınıf ortamında yaşanan öğretimsel sorunlar

1. “Sınavlarda soru çıkmayacak konuları gereksiz buluyorum” , “Öğretim elemanlarının projeksiyon ile sunum yaparak dersi anlatmalarını tekdüze buluyorum”, “Öğrenme ortamlarının okul ile sınırlandırılmasının, öğrenmemi olumsuz etkilediğini düşünüyorum” maddeleri en çok belirtilen sorunlar olarak bulunmuştur.
2. Erkek öğrencilerin sınıf ortamında yaşadığı öğretimsel sorunların miktarlarının kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.
3. Yaş aralıklarına göre sınıf ortamında yaşanan öğretim ile ilgili sorun miktarları arasında anlamlı olarak fark bulunmuştur. 18 ve 20 yaş arası grup ile 21-23 yaş arası grup arasında anlamlı farkın bulunması, 21-23 yaş arası grup ile 24-26 yaş aralığı grup arasında anlamlı fark bulunmaması ve çok yakın sıra ortalama değerlere sahip olunmasını da göz önünde bulundurarak 21 ve üzerinde olan yaşlarda sınıf ortamında yaşanan öğretim ilgili sorun miktarlarının arttığı söylenebilir.
4. Araştırmaya katılanların; öğrenim gördükleri bölümlere sınıf ortamında yaşadıkları öğrenim ile ilgili sorun miktarları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Yapılan analizler sonucunda söz konusu farkın 17 bölüm arasında Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümü

grubundan kaynaklandığı bulunmuştur. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği öğrencilerinin teknolojik uygulamaları daha çok kullanmaları, TBÖ bağımlılık düzeylerinin de ayrıca diğer gruplara göre yüksek olması gibi nedenlerle sınıf ortamında öğretimsel daha çok sorun yaşadığını göstermektedir.

5. Katılımcıların; ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyine göre sınıf ortamında yaşadıkları öğrenim ile ilgili sorun miktarları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.
6. Katılımcıların SOYÖSTA sorun miktarlarının okudukları sınıfa göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu, aradaki farkın birinci sınıf ile dördüncü sınıf arasındaki farktan kaynaklandığı görülmektedir.

Teknoloji bağımlılığının yaşanan öğretimsel sorunlara etkisi

1. SOYÖSTA sorun miktarlarının TBÖ bağımlılık düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu bulunmuştur. Aradaki farkın; bağımlı değil – oldukça bağımlı, düşük düzeyde bağımlı – orta düzeyde bağımlı, düşük düzeyde bağımlı – oldukça bağımlı, orta düzeyde bağımlı – oldukça bağımlı grupları arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Sorun miktarlarının sıra ortalama değerlerinin bağımlılık düzeyi arttıkça artması ve Çizelge 51’de yapılan karşılaştırmaların incelenmesinden de görüleceği üzere sınıf ortamında yaşanan öğretim ile ilgili sorun miktarlarının bağımlılık düzeyi ile beraber arttığı söylenebilir.

Öneriler

1. Teknoloji bağımlılığının, sınıf ortamında karşılaşılan öğretimsel sorunların miktarını arttırdığına ilişkin bulgudan yola çıkarak; söz konusu sorunların nitelikleri, varsa diğer nedenleri ve çözümleri ile ilgili araştırmalar yapılması önerilebilir.

2. Daha sonra yapılacak araştırmalarda derinlemesine nitel araştırmalar yapılarak eğitsel dinamiklerin belirlenmesi, sonuçlar bağlamında Teknoloji bağımlılığı ile ilişkili öğretimsel sorunlara dair daha kapsamlı çalışmalar yapılması önerilmektedir.
3. Teknoloji bağımlılığı kavramı pek çok alt teknolojik davranışı barındırdığı için kavramların tanımlanması ve belirginleşmesinde sorunlar görölmektedir. Teknoloji bağımlılığı kavramı; internet bağımlılığı, bilgisayar bağımlılığı gibi kavramların yerine yükselen bir değer olarak ortaya çıkmaktadır. Yurtiçinde yapılacak sonraki araştırmalarda teknoloji bağımlılığı kavramının tanımı içerisine giren çalışmalarda güncel kavramsal durumun göz önünde bulundurulması önerilmektedir.
4. İleride yapılacak araştırmalarda; öğrencilerin yoğun şekilde oynadıkları çevrimiçi oyun türlerinin ayrıntılı analizlerinin yapılarak; bağımlılık düzeylerini yükselten faktörlerin belirlenmesi, öğrencilerin oyun oynarken daha fazla süreye ihtiyaç duymalarına neden olan psikolojik semptomların irdelenmesinde fayda önerilmektedir.
5. Katılımcıların %97.4'ünün bir akıllı telefona sahip olması göz önünde bulundurularak bundan sonra yapılacak çalışmalarda aygıtla dair bağımlılık yerine akıllı telefonlarda bulunan uygulamaların kullanımından kaynaklı bağımlılığı ölçmeye yönelik araştırmaların üzerinde yoğunlaşılması önerilebilir. Bu tür araştırmalar donanım temelli değerlendirmelere göre daha ayrıntılı bulgular sağlayacaktır.
6. Görsel içerik yönleri güçlü olan Youtube, Facebook ve Instagram sosyal ağlarının kullanımlarının yüksek olduğu bulgusuna dayanarak; sonraki çalışmalarda görsel içerik modelleriyle ilgili yaklaşımların bağımlılık üzerine etkilerine dair araştırmaların yapılması önerilmektedir.
7. Katılımcıların %80.6'sının anlık mesajlaşma programlarını 1 saatin üzerinde sürelerde kullandıkları görölmektedir. Cinsiyetler arasında bağımlılık düzeyleri açasından bir fark olmadığı ve SOYÖSTA ile AMBÖ arasında anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki bulgusunu göz

önünde bulundurularak; öğrencilerin anlık mesajlaşma programlarını kullanım amaçlarına yönelik araştırmalar yapılabilir.

8. Çevrimiçi oyun bağımlılığı yüksek olan öğrencilerin az olduğu ama bağımlı olanların bağımlılık düzeylerinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Çevrimiçi oyunların yaygınlaşması da göz önüne alınarak; ilgili kurumlar ve araştırmacılar tarafından öğrencilere ve ailelerine destek olacak stratejiler geliştirilmesi önerilmektedir.
9. Erkeklerin teknoloji bağımlılığı düzeylerinin ve sınıf içerisinde yaşadıkları öğretimsel sorunların miktarlarının kadınlara göre anlamlı olarak yüksek olması göz önüne alınarak, buna neden olan faktörlerin belirlenmesi konusunda araştırmaların yapılması uygun görülmektedir.
10. “Öğretim elemanlarının projeksiyon ile sunum yaparak dersi anlatmalarını tekdüze buluyorum” sorunu, gerek anket geliştirme aşamasında gerekse araştırma sonunda, öğrencilerin en çok belirttikleri sorundur. Öğretim elemanlarının ders anlatma teknik ve yöntemlerini çeşitlendirmeleri tavsiye edilmektedir. “Sınavlarda soru çıkmayacak konuları gereksiz buluyorum”, “Öğrenme ortamlarının okul ile sınırlandırılmasının, öğrenmemi olumsuz etkilediğini düşünüyorum” sorunları ile ilgili olarak, okul dışı etkinliklerin yararlı olabileceği, öğrencilerin sınavda sorumlu tutulacakları içeriğin sadeleştirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Aiken, L. R. (1997). *Questionnaires and inventories: Surveying opinions and assessing personality*. Wiley.

Anderson, K. J. (2001). Internet use among college students: An exploratory study. *Journal of American College Health*, 50(1), 21-26.

Balcı, Ş., ve Ayhan, B. (2007). Üniversite öğrencilerinin internet kullanım ve doyumları üzerine bir saha araştırması. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 5(1), 174-197.

Barker, V. (2009). Older adolescents' motivations for social network site use: The influence of gender, group identity, and collective self-esteem. *Cyberpsychology & behavior*, 12(2), 209-213.

Bayraktar, F. (2001). *İnternet kullanımının ergen gelişimdeki rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, İzmir.

Berigel, M., Kokoc, M., ve Karal, H. (2012). Exploring pre-service teachers' level of social networking sites addictive tendencies. *Eurasian Journal of Educational Research [Egitim Arastirmalari]*, 49, 215-228.

Block, J. J. (2008). Issues for DSM-V: Internet addiction.

Brenner, V. (1997). Psychology of computer use: XLVII. Parameters of Internet use, abuse and addiction: the first 90 days of the Internet Usage Survey. *Psychological reports*, 80(3), 879-882.

Büyüköztürk, Ş. (2005). Anket geliştirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 133-151.

Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö., ve Köklü, N. (2017). Sosyal bilimler için istatistik. *Pegem Atf İndeksi*, 1-248.

Caplan, S. E. (2002). Problematic Internet use and psychosocial well-being: development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Computers in human behavior*, 18(5), 553-575.

Chen, Y. F., & Peng, S. S. (2008). University students' Internet use and its relationships with academic performance, interpersonal relationships, psychosocial adjustment, and self-evaluation. *CyberPsychology & Behavior*, 11(4), 467-469.

Chung, D., ve Nam, C. S. (2007). An analysis of the variables predicting instant messenger use. *New Media & Society*, 9(2), 212-234.

Çakır-Balta, Ö., ve Horzum, M. B. (2008). *İnternet bağımlılığı testi. Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 7, 87-102.

Çam, E., ve İşbulan, O. (2012). A new addiction for teacher candidates: social networks. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(3), 14-19.

Çelik, H. E., ve Yılmaz, V. (2013). *Lisrel 9.1 ile Yapısal Eşitlik Modellemesi: Temel Kavramlar-Uygulamalar-Programlama* (Yenilenmiş 2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Çokluk, O., Şekercioğlu, G., ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli SPSS ve LISREL uygulamaları*. Pegem Akademi Yayıncılık.

Davis, R. A., Flett, G. L., ve Besser, A. (2002). Validation of a new scale for measuring problematic Internet use: Implications for pre-employment screening. *Cyberpsychology & behavior*, 5(4), 331-345.

Dijitalajanslar, (2017). İnternet ve Sosyal Medya Kullanıcı İstatistikleri 2017. <http://www.dijitalajanslar.com/internet-ve-sosyal-medya-kullanici-istatistikleri-2017/> adresinden 02.12.2017 tarihinde erişilmiştir.

Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230.

Everitt, B. J., ve Robbins, T. W. (2005). Neural systems of reinforcement for drug addiction: from actions to habits to compulsion. *Nature neuroscience*, 8(11), 1481-1489.

Filiz, O., Osman, E. R. O. L., Dönmez, F. İ., ve Kurt, A. A. (2014). BÖTE bölümü öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanım amaçları ile internet bağımlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 3(2).

Gao, Y. (2005). Factors influencing user trust in online games. *The electronic library*, 23(5), 533-538.

Goldberg, L. R. (1999). A broad-bandwidth, public domain, personality inventory measuring the lower-level facets of several five-factor models. *Personality psychology in Europe*, 7(1), 7-28.

Griffiths, M. (1995). Technological addictions. In *Clinical Psychology Forum* 14-14.

Griffiths, M. D., ve Hunt, N. (1998). Computer game “addiction” in adolescence? A brief report. *Psychological Reports*, 82, 475-480.

Griffiths, M. (1999). Internet addiction: fact or fiction?. *The Psychologist*.

Griffiths, M. D. (2000). Internet addiction – time to be taken seriously? *Addiction Research*, 8, 413–418.

Griffiths, M. (2005). A ‘components’ model of addiction within a biopsychosocial framework. *Journal of Substance Use*, 10(4), 191-197.

Günüç, S. (2009). *İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Hauge, M. R., ve Gentile, D. A. (2003, April). Video game addiction among adolescents: Associations with academic performance and aggression. In *Society for Research in Child Development Conference*.

Huang, H., ve Leung, L. (2010). Instant messaging addiction among teenagers: Abstracting from the chinese experience. In *Addiction Medicine* 677-686. Springer New York.

Horzum, M. B. (2011). İlköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyunu bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(159).

Jöreskog, K. G., ve Sörbom, D. (2004). LISREL 8.7 for Windows. *Lincolnwood, IL: Scientific Software International*.

Junco, R., ve Cotten, S. R. (2011). Perceived academic effects of instant messaging use. *Computers & Education*, 56(2), 370-378.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (25. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kirschner, P. A., ve Karpinski, A. C. (2010). Facebook® and academic performance. *Computers in human behavior*, 26(6), 1237-1245.

Kubey, R. W., Lavin, M. J., ve Barrows, J. R. (2001). Internet use and collegiate academic performance decrements: Early findings. *Journal of communication*, 51(2), 366-382.

Kuss, D. J., ve Griffiths, M. D. (2011). Online social networking and addiction—a review of the psychological literature. *International journal of environmental research and public health*, 8(9), 3528-3552.

Lee, M. C., ve Tsai, T. R. (2010). What drives people to continue to play online games? An extension of technology model and theory of planned behavior. *Intl. journal of human-computer interaction*, 26(6), 601-620.

Leung, L., ve Lee, P. S. (2012). Impact of internet literacy, internet addiction symptoms, and internet activities on academic performance. *Social Science Computer Review*, 30(4), 403-418.

Lin, S. S., ve Tsai, C. C. (2002). Sensation seeking and internet dependence of Taiwanese high school adolescents. *Computers in human behavior*, 18(4), 411-426.

Morahan-Martin, J., ve Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological Internet use among college students. *Computers in human behavior*, 16(1), 13-29.

Nalwa, K., ve Anand, A. P. (2003). Internet addiction in students: A cause of concern. *CyberPsychology & Behavior*, 6(6), 653-656.

ONS, (2016). Home Internet And Social Media Usage. <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/householdcharacteristics/homeinternetandsocialmediausage/> adresinden 20.06.2017 tarihinde erişilmiştir.

Özgür, H. (2013). Öğretmen adaylarının sosyal ağ bağımlılığı, etkileşim kaygısı ve yalnızlık düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 10(2), 667-690.

Peele, S., Brodsky, A., ve Arnold, M. (1992). *Truth about addiction and recovery*. Simon and Schuster.

PEW, (2014). The Web at 25 in the U.S. <http://www.pewinternet.org/2014/02/27/the-web-at-25-in-the-u-s/> adresinden 20.06.2017 tarihinde erişilmiştir.

PEW, (2016). Social Media Fact Sheet. <http://www.pewinternet.org/fact-sheet/social-media/> adresinden 03.12.2017 tarihinde erişilmiştir.

Stojakovic, M. (2011). W03-02-Depression and internet addiction: Correlation and treatment approaches. *European Psychiatry*, 26, 2195.

Sungur, O. (2010). Bölüm 6: Korelasyon Analizi. *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Ed: Doç. Dr. Şeref Kalaycı, 5.

Tarı Cömert, I. (2010). Diğer bağımlılıklar: Bilgisayar ve İnternet bağımlılığı. Ed: Ögel K. Sigara, Alkol ve Madde Kullanım bozuklukları: Tanı, Tedavi ve Önleme. İstanbul:YenidenYayınları.15-27.
http://www.ogelk.net/Dosyadepo/diger_bagimlilikler.pdf/ adresinden 12.01.2016 tarihinde erişilmiştir.

Toraman, M. (2013). *İnternet Bağımlılığı ve Sosyal Ağ Kullanım Düzeylerinin Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik Başarıları ile İlişkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Tsai, C. C., ve Lin, S. S. (2003). Internet addiction of adolescents in Taiwan: An interview study. *CyberPsychology & Behavior*, 6(6), 649-652.

TÜİK, (2013). 06-15 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı Ve Medya <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15866> adresinden 20.06.2017 tarihinde erişilmiştir.

TÜİK, (2016). Hanelerde Bilişim Teknolojileri Sahipliği. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028/ adresinden 20.06.2017 tarihinde erişilmiştir.

Turel, O., Serenko, A., ve Giles, P. (2011). Integrating technology addiction and use: An empirical investigation of online auction users. *Mis Quarterly*, 35(4), 1043-1062.

Young, K. S. (1996). Psychology of computer use: XL. Addictive use of the Internet: a case that breaks the stereotype. *Psychological reports*, 79(3), 899-902.

Young, K. S. (1998). *Caught in the net: How to recognize the signs of internet addiction--and a winning strategy for recovery*. John Wiley & Sons.

Young, K. S. (1998b). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychology & behavior*, 1(3), 237-244.

Young, K. S. (1999). Internet addiction: symptoms, evaluation and treatment. *Innovations in clinical practice: A source book*, 17, 19-31.

Young, K. S. (2004). Internet addiction: A new clinical phenomenon and its consequences. *American behavioral scientist*, 48(4), 402-415.

Xu, Z., Turel, O., ve Yuan, Y. (2012). Online game addiction among adolescents: motivation and prevention factors. *European journal of information systems*, 21(3), 321-340.

EKLER

- EK 1. TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ VE SINIF ORTAMINDA YAŞANAN ÖĞRETİMSEL SORUNLARI TARAMA ANKETİ KAPSAM GEÇERLİĞİ İÇİN UZMAN GÖRÜŞÜ FORMU
- EK 2. TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ VE SINIF ORTAMINDA YAŞANAN ÖĞRETİMSEL SORUNLARI TARAMA ANKETİ
- EK 3. ÖZGEÇMİŞ

**EK 1. TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ VE SINIF ORTAMINDA
YAŞANAN ÖĞRETİMSEL SORUNLARI TARAMA ANKETİ KAPSAM
GEÇERLİĞİ İÇİN UZMAN GÖRÜŞÜ FORMU**

Sayın Hocam,

Bu veri toplama aracı, üniversite öğrencilerinin teknoloji bağımlılıkları ile okul ortamında dersleri bağlamında karşılaştıkları sorunları belirlemeyi amaçlayan sorulardan oluşmaktadır. Üç bölümden oluşan aracın ilk bölümünde katılımcıların kişisel durumları, ikinci bölümünde teknoloji kullanma alışkanlıkları ve son bölümünde okul ortamında öğretim elemanları, arkadaşları, öğrenme ortamı ve dersler bağlamında karşılaştıkları sorunlara ilişkin maddeler yer almaktadır. Aracın son halinde, son iki bölümdeki maddeler öğrencilere beşli dereceleme ölçeği kullanılarak sunulacaktır.

Yukarıdaki açıklama çerçevesinde sizden, ölçek taslağında yer alan maddelerin içerik ve ifade açısından uygunluğunu değerlendirmeniz ve varsa eleştiri ve önerilerinizi belirtmeniz istenmektedir. Taslağın birinci bölümünde yer alan sorularla ilgili görüş ve önerilerinizi metin üzerinde uygun göreceğiniz şekilde belirtiniz. İkinci bölümde, her bir madde için o maddenin karşısında; maddeyi hem içerik hem ifade açısından uygun buluyorsanız “UYGUN”, maddenin içeriğini uygun bulmuyorsanız “İÇERİK UYGUN DEĞİL”, maddenin içeriğini uygun bulmakla birlikte ifade ediliş biçimini uygun bulmuyorsanız “İFADE UYGUN DEĞİL” sütunundaki kutucuğa “X” işareti koyunuz. Herhangi bir maddenin içeriğini ya da ifadesini uygun bulmamanız durumunda; maddeyle ilgili eleştirinizi ya da önerinizi “ÖNERİ” sütunu altında, lütfen belirtiniz.

Değerlendirmenizi bir haftayı geçmeyecek bir süre içinde tamamlayıp gönderebileceğiniz ümidi ile değerli zamanınız ve yol gösterici katkılarınız için baştan teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Fatih AYDIN

BÖLÜM I. KİŞİSEL BİLGİLER

1. Üniversiteniz : Ankara Üniversitesi
 Hacettepe Üniversitesi
 Gazi Üniversitesi
2. Bölümünüz:
3. Öğrenim görmekte olduğunuz sınıf:
 1 2 3 4
4. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek
5. Yaşınız: 17 ve altı 18-20 21-23 24-26 27 ve üstü
6. Kendinize ait akıllı telefonunuz var mı? Var Yok
7. Kendinize ait masaüstü bilgisayarınız var mı? Var Yok
8. Kendinize ait dizüstü bilgisayarınız var mı? Var Yok
9. Sizce ailenizin sosyo-ekonomik düzeyi aşağıdakilerden hangisi ile nitelenebilir?
 Alt Orta Yüksek
10. İnternete hangi ortamlardan bağlantıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).
 Ev ya da yurt Fakülte Mobil İnternet kafe
 Diğer (Lütfen yazınız):
11. İnternete bağlanmak için aşağıdakilerden hangisini kullanıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).
 Masaüstü PC Cep telefonu Dizüstü PC Tablet PC
 Televizyon Diğer (Lütfen yazınız):
12. Sosyal ağ sitelerinde üyeliğiniz var mı? (Cevabınız Hayır ise 13. soruyu cevaplamayınız)
 Evet Hayır
13. Hangi sosyal ağ sitelerine üyesiniz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
 Facebook Twitter Instagram LinkedIn
 Google Plus Badoo V Kontakte Hi5
 Foursquare Myspace Youtube Tumblr
 Flickr Reddit Diğer (Lütfen yazınız):

14. Sosyal ağlarda günde ortalama ne kadar zaman geçiriyorsunuz?

- 1 saatten az 1-2 3-4 5-6 7 saat ve üzeri

15. Anlık mesajlaşma programlarını kullanıyor musunuz? (Cevabınız Hayır ise 16. ve 17. soruyu cevaplamayınız)

- Evet Hayır

16. Hangi anlık mesajlaşma programlarını kullanıyorsunuz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- Whatsapp Viber Line Telegram
 Wechat Skype Bip Snapchat
 Tictoc Tango Hangouts Facetime
 Facebook Messenger Diğer (Lütfen yazınız):

17. Anlık mesajlaşma programlarını günde ortalama ne kadar süre kullanıyorsunuz?

- 1 saatten az 1-2 3-4 5-6 7 saat ve üzeri

18. Sürekli oynadığınız çevrimiçi oyunlar var mı? (Cevabınız Hayır ise 19. ve 20. soruyu cevaplamayınız)

- Evet Hayır

19. Hangi türden çevrimiçi oyunları sürekli oynuyorsunuz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- Aksiyon Bulmaca/Puzzle Yarış Spor
 Macera Simülasyon Savaş Strateji
 Sanal Yaşam Kavga Diğer (Lütfen yazınız):

20. Çevrimiçi oyunları günde ortalama ne kadar süre oynuyorsunuz?

- 1 saatten az 1-2 3-4 5-6 7 saat ve üzeri

21. Sürekli gezindiğiniz internet sayfaları var mı? (Cevabınız Hayır ise 22. ve 23. soruyu cevaplamayınız)

- Evet Hayır

22. Hangi türden internet sayfalarında sürekli gezinirsiniz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- Alışveriş Blog Seyahat Çevrimiçi Film/Dizi
 Arama Motorları Finans Erotik Çevrimiçi Müzik/Video
 Arkadaşlık Moda Güzellik Çevrimiçi Gazete
 Teknoloji Diğer (Lütfen yazınız):

23. Sürekli gezindiğiniz internet sayfalarında günde ortalama ne kadar süre bulunursunuz?

() 1 saatten az () 1-2 () 3-4 () 5-6 () 7 saat ve üzeri

BÖLÜM II. TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ

SIRA NO	MADDELER	UYGUN	İÇERİK UYGUN DEĞİL	İFADE UYGUN DEĞİL	ÖNERİLER
1	Sosyal ağlara bağlı olmadığım anlarda, en son bağlandığımda yaptıklarımı düşünürüm.				
2	Daha önemli işlerim olmasına rağmen sosyal ağlarda geçirdiğim süreyi arttırmak isterim.				
3	Sosyal ağlarda harcadığım zamanı azaltmaya çalışır, başarısız olurum.				
4	Sosyal ağlarda gezinirken rahatsız edilirse ani tepkiler gösterir, bağıır ya da sinirlerim.				
5	Sosyal ağlara bağlandığımda önceden planladığımdan daha fazla süre orada kalırım.				
6	Sosyal ağlarda daha fazla zaman geçirmek için derslerime çalışmayı ihmal ederim.				
7	Günlük sohbetlerimde, sosyal ağları kullanma süreme ilişkin doğru bilgiler vermem.				
8	Yaşamımdaki olumsuz düşüncelerden kurtulmak için sosyal ağ hesaplarıma bağlanırım.				
9	Anlık mesajlaşma uygulamalarını kullanmadığım anlarda daha sonra yazacaklarımı hayal ederim.				
10	Anlık mesajlaşma uygulamalarını kullandığım sürenin üzerinde süreye ihtiyaç duyarım.				
11	Önemli bir işim olmasına rağmen kendimi genellikle mesajlarımı kontrol ederken bulurum.				
12	Anlık mesajlaşma uygulamalarını kullanamadığım zamanlarda huzursuz veya sinirli olurum.				
13	Anlık mesajlaşma uygulamalarını kullandığım süre, planladığım süreyi aşar.				
14	Arkadaşlarımla anlık mesajlaşmalarla iletişimde olmayı onlarla yüz yüze görüşmeye tercih ederim.				
15	Anlık mesajlaşma uygulamalarını kullandığım halde soranlara başka işler yaptığımı söylerim.				
16	Yalnızlık hissettiğim anlarda anlık mesajlaşma uygulamalarını kullanırım.				

17	Çevrimiçi oyun oynamadığım anlarda, sonraki oyunda uygulayacağım stratejileri planlarım.				
18	Çevrimiçi oyun oynarken harcadığım süreyi biraz daha arttırmak isterim.				
19	Çevrimiçi oyun oynayabilmek için uykusuz kaldığım geceler olur.				
20	Çevrimiçi oyun oynarken birisi görüş açımı kapatırsa sinirlenirim.				
21	Çevrimiçi oyun oynamak için planladığım süreden daha fazlasını oyun başında geçiririm.				
22	Çevrimiçi oyun oynamayı arkadaşlarımla vakit geçirmeye tercih ederim.				
23	Çevrimiçi oyun oynadığım halde çevremdekilere sanki başka işler yapıyormuş izlenimi veririm.				
24	Gerçek hayatın sorunlarını unutmak için çevrimiçi oyun oynarım.				
25	Web sayfalarında gezinmediğim zamanlarda, daha sonra eriştiğimde yapacaklarımı hayal ederim.				
26	Web sayfalarından çıkmam gereken anlarda “bir dakika daha” diyerek gezinmeye devam ederim.				
27	Web sayfalarında gezinme süremi kontrol altına almak için başarısız girişimlerde bulunurum.				
28	Web sayfalarında gezinirken başkaları tarafından rahatsız edildiğimde sinirlenirim.				
29	Web sayfalarında gezinirken, planladığım süreden daha fazla süre bağlı kalırım.				
30	Web sayfalarında gezinmek için derslerimi ihmal ederim.				
31	Web sayfalarını kullanım sürem hakkında çevremdeki kişilere yanlış bilgi veririm.				
32	Web sayfalarında gezinmeyi hayatımdaki problemlerden kaçış yolu olarak görürüm				

**BÖLÜM III. SINIF ORTAMINDA YAŞANAN ÖĞRETİMSEL
SORUNLARI TARAMA ANKETİ**

SIRA NO	MADDELER				ÖNERİLER
		UYGUN	İÇERİK UYGUN DEİL	İFADE UYGUN DEĞİL	
1	Sınavlarda başarılı olmak için derste anlatılan konuları çalışmaktansa ezberlemeyi tercih ederim.				
2	Sınavlarda soru çıkmayacak konuları çalışmayı gereksiz bulurum.				
3	Öğretim elemanlarının sınavlarda çıkmayacak konuları anlatmasını sıkıcı bulurum.				
4	Dersler için önerilen ilave kaynakları bulmak için yorulmak istemem.				
5	Derslerde tartışılan konular hakkında derinlemesine araştırma yapmak için zaman harcamam.				
6	İlkeler ya da modellerle ilgili konuları ezberleyerek, zihnimde sınamadan sınavlara girerim.				
7	Derslerde anlatılanları tekdüze buluyorum.				
8	Derslerde anlatılanları soyut buluyorum.				
9	Derslere güdülenmekte zorlanıyorum.				
10	Ders içeriklerini doyurucu bulmuyorum.				
11	Ders içeriklerinin güncel olmadığını düşünüyorum.				
12	Ders kaynaklarının farklı bakış açılarını yansıtan çeşitliliği barındırmadığını düşünüyorum.				
13	Ders kitaplarımın ders konularını öğrenmemde etkili olmadığını düşünüyorum.				
14	Konu anlatımında tahta kullanımının konuyu anlamamda etkisi olmuyor.				
15	Öğretim elemanlarının sunum yoluyla dersi anlatmasını tekdüze buluyorum.				
16	Derslerde kullanılan film, video gibi multimedya araçlarının konuyu öğrenmeme etkisi olmuyor.				
17	Konu anlatımında bilgisayar kullanımının konuyu anlamamda etkisi olmuyor.				
18	Konu anlatımında internet kullanımının konuyu anlamamda etkisi olmuyor.				
19	Sınıf arkadaşlarımla yüz yüze görüşmek yerine sanal ortamda etkileşim kurmayı tercih ederim.				
20	Sınıf arkadaşlarımla bir topluluk oluşturduğumuz duygusunu hissetmiyorum.				
21	Sınıf arkadaşlarımla ortak projelerde beraber çalışmakta zorlanıyorum.				

22	Derslerin disiplinler sınıf ortamlarında işlenmesini sıkıcı buluyorum.				
23	Öğretim elemanlarının dersleri geleneksel öğretim yöntemleriyle anlatmasını tekdüze buluyorum.				
24	Öğretim elemanlarını sınıf yönetimi açısından fazla kuralcı buluyorum.				
25	Öğretim elemanlarının konu hakkında anlattıklarını internette araştırarak öğrenmeyi tercih ederim.				
26	Öğretim elemanlarıyla iletişim kurabilmek için yüz yüze görüşülmesini gereksiz buluyorum.				
27	Öğretim elemanlarının dersleri yavaş ilerleyerek işlemleri konuları anlamamı olumsuz etkiler.				
28	Ders saatlerinin standart aralıklarda olmasını sıkıcı buluyorum.				
29	Sanal ortamlarda hissettiğim rahatlığı sınıf ortamında hissetmiyorum.				
30	Yaptığım ödevlere dair geri bildirimlerin gecikerek verilmesi beni olumsuz etkiler.				
31	Öğrenme etkinliklerinin okul ve sınıf gibi eğitsel ortamlarla sınırlı olmasını gereksiz buluyorum.				

EK 2. TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ VE SINIF ORTAMINDA YAŞANAN ÖĞRETİMSEL SORUNLARI TARAMA ANKETİ

Sevgili Öğrenci,

Bu veri toplama aracı özde, öğrencilerin günlük hayatımızda yaygın şekilde yer alan teknolojileri kullanma alışkanlıkları ile okul ortamında, dersleri bağlamında karşılaştıkları sorunları belirlemeyi amaçlayan sorulardan oluşmaktadır. Üç bölümden oluşan aracın ilk bölümünde sizin kişisel durumunuz, ikinci bölümünde teknoloji kullanma alışkanlıklarınız ve son bölümünde okul ortamında karşılaştığınız sorunlara ilişkin maddeler yer almaktadır.

Her bölümün başında o bölümde yer alan soruların nasıl cevaplanacağına ilişkin yönergeler verilmiştir; sizden her bir maddeyi dikkatlice okuduktan sonra, bu yönergelere uygun şekilde cevaplamanız istenmektedir.

Elde edilen veriler yalnızca ve kesinlikle araştırma amaçlı kullanılacak, topluca değerlendirilecek, kişisel cevaplarınız kimse ile paylaşılmayacaktır. Vereceğiniz cevapların kendinizle ilgili gerçek durumu yansıtmasına özen gösteriniz ve lütfen cevapsız soru bırakmayınız.

Değerli katkılarınız için baştan teşekkür eder, başarılar dileriz.

Prof. Dr. Nurettin ŞİMŞEK
Fatih AYDIN
Ankara Üniversitesi

BÖLÜM I. KİŞİSEL BİLGİLER

Bu bölümde sizin kişisel durumunuza ilişkin sorular yer almaktadır. Her bir soruyu dikkatlice okuduktan sonra, o soru için durumunuzu en iyi yansıtan seçeneği (X) ile işaretleyiniz ya da istenen bilgiyi, ayrılan boşluğa kısaca yazınız. Birden fazla seçenek işaretleyebileceğiniz belirtilen sorular için durumunuza uygun tüm seçenekleri işaretleyebilirsiniz.

1. Üniversiteniz : Ankara Üniversitesi
 Hacettepe Üniversitesi
 Gazi Üniversitesi
2. Bölümünüz:
3. Öğrenim görmekte olduğunuz sınıf:
 1 2 3 4
4. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek
5. Yaşınız: 17 ve altı 18-20 21-23 24-26 27 ve üstü
6. Kendinize ait bir akıllı telefonunuz, masaüstü bilgisayarınız ya da dizüstü bilgisayarınız var mı?
 Var Yok
7. Sizce ailenizin sosyo-ekonomik düzeyi aşağıdakilerden hangisi ile nitelenebilir?
 Düşük Orta Yüksek
8. İnternete hangi ortamlardan bağlanıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).
 Ev ya da yurt Fakülte Mobil İnternet kafe
 Diğer (Lütfen yazınız):
9. İnternete bağlanmak için aşağıdakilerden hangisini kullanıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).
 Masaüstü PC Akıllı Telefon Dizüstü PC Tablet PC
 Televizyon Diğer (Lütfen yazınız):
10. Aşağıdaki sosyal ağ sitelerinden hangilerini kullanıyorsunuz (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
 Facebook Twitter Instagram LinkedIn
 Youtube Google Plus Foursquare Myspace
 Tumblr Diğer (Lütfen yazınız):

11. Sosyal ağlarda günde ortalama ne kadar zaman geçiriyorsunuz?

1 saatten az 1-2 saat 3-4 saat 5-6 saat 7 saat ve üzeri

12. Aşağıdaki anlık mesajlaşma programlarından hangilerini kullanıyorsunuz (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

Whatsapp Snapchat Skype Hangouts Facetime
 Facebook Messenger Diğer (Lütfen yazınız):

13. Anlık mesajlaşma programlarını günde ortalama ne kadar süre kullanıyorsunuz?

1 saatten az 1-2 saat 3-4 saat 5-6 saat 7 saat ve üzeri

14. Aşağıdaki çevrimiçi oyun türlerinden hangilerini oynuyorsunuz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz).

Aksiyon Bulmaca/Puzzle Yarış Spor
 Macera Simülasyon Savaş Strateji
 Sanal Yaşam Kavga Diğer (Lütfen yazınız):

15. Çevrimiçi oyunları günde ortalama ne kadar süre oynuyorsunuz?

1 saatten az 1-2 saat 3-4 saat 5-6 saat 7 saat ve üzeri

16. Aşağıdaki internet sitesi türlerinden hangilerini kullanıyorsunuz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz).

Alışveriş Blog Seyahat Çevrimiçi Film/Dizi
 Arama Motorları Finans Erotik Çevrimiçi Müzik/Video
 Arkadaşlık Moda Güzellik Çevrimiçi Gazete
 Teknoloji Diğer (Lütfen yazınız):

17. Gezindiğiniz internet sitelerinde günde ortalama ne kadar süre bulunursunuz?

1 saatten az 1-2 saat 3-4 saat 5-6 saat 7 saat ve üzeri

18. Sosyal ağ siteleri, anlık mesajlaşma programları, çevrimiçi oyunlar ve diğer internet sitelerinin tümüne, bir günde ortalama ne kadar süre harcıyorsunuz?

1 saatten az 1-2 3-4 5-6 7 saat ve üzeri

BÖLÜM II. TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki maddelerde sosyal ağlar, anlık mesajlaşma uygulamaları, çevrimiçi oyunlar ve web sitelerinin kullanımı ile ilgili olası davranışlar tanımlanmaktadır. Her bir maddede tanımlanan davranışları hangi sıklıkta gösterdiğinizi, o davranışın karşısında yer alan en uygun seçeneği işaretleyerek belirtiniz.

Herhangi bir davranış sizin tarafınızdan **hiçbir zaman gösterilmiyorsa “1”**, **nadiren gösteriliyorsa “2”**, **orta sıklıkta gösteriliyorsa “3”**, **çok sık gösteriliyorsa “4”**, **her zaman gösteriliyorsa “5”** seçeneğini işaretleyiniz.

DAVRANIŞLAR	SIKLIK				
	1	2	3	4	5
Sosyal Ağ Kullanma					
1.Sosyal ağlarda olmadığım zamanlarda, en son bağlandığımda yaptıklarımı düşünüyorum.					
2.Daha önemli işlerim olmasına rağmen sosyal ağlarda geçirdiğim süreyi arttırmak istiyorum.					
3.Sosyal ağlarda harcadığım zamanı azaltmaya yönelik çabalarım başarısızlıkla sonuçlanıyor.					
4.Sosyal ağlarda zaman harcarken dikkatimin dağıtılması beni rahatsız ediyor.					
5.Sosyal ağ hesaplarımı kullanım sürem hakkında çevremdekilere doğru bilgi vermiyorum.					
6.Yaşamımla ilgili olumsuz düşüncelerden kurtulmak için sosyal ağlara bağlanıyorum.					
Anlık Mesajlaşma					
1.Anlık mesajlaşma ortamları dışında iken, sonradan bu ortamlarda yazacaklarımı hayal ediyorum.					
2.Önemli bir işim olmasına rağmen kendimi genellikle mesajlarımı kontrol ederken buluyorum.					
3.Anlık mesajlaşma uygulamalarını kullanmadığım zamanlarda huzursuz oluyorum.					
4.Anlık mesajlaşma uygulamalarını kullanırken çok zaman harcıyorum.					
5.Arkadaşlarımla anlık mesajlaşmalarla iletişim kurmayı, onlarla yüz yüze görüşmeye tercih ediyorum.					
6.Yalnızlık hissettiğim anlarda anlık mesajlaşma uygulamalarını kullanıyorum.					
Çevrimiçi Oyun Oynama					
1.Çevrimiçi oyun oynamadığım anlarda, sonraki oyunda uygulayacağım stratejileri planlıyorum.					

2.Çevrimiçi oyun oynarken harcadığım süreyi biraz daha arttırmak istiyorum.					
3.Çevrimiçi oyun oynayabilmek için uykusuz kaldığım geceler oluyor.					
4.Çevrimiçi oyuna bağlanma sorunu yaşadığımda kendimi huzursuz hissediyorum.					
5.Çevrimiçi oyun oynama sürem hakkında çevremdekilere doğru bilgi vermiyorum.					
6.Gerçek hayatta karşılaştığım sorunları unutmak için çevrimiçi oyun oynuyorum.					
Web Siteleri Kullanma					
1.Web sitelerinde gezinmediğim zamanlarda, daha sonra eriştiğimde yapacaklarımı hayal ediyorum.					
2.Web sitelerinden çıkmam gereken anlarda “bir dakika daha” diyerek gezinmeye devam ediyorum.					
3.Geç saatlere kadar web sitelerinde gezindiğim için uykusuz kalıyorum.					
4.Web sitelerinde gezinirken başkaları tarafından rahatsız edildiğimde sinirleniyorum.					
5.Web sitelerinde, planladığım süreden daha fazla süre geziniyorum.					
6.Web sitelerinde gezinmek için derslerimi ihmal ediyorum.					

BÖLÜM III. SINIF ORTAMINDA YAŞANAN ÖĞRETİMSEL SORUNLARI TARAMA ANKETİ

Bu bölümde bir öğrencinin okul ortamında karşılaşılabileceği, özellikle dersleri ile ilgili, olası bir dizi sorun ifade eden maddeler yer almaktadır. Sizden bu sorunları hangi sıklıkta yaşadığınızı belirtmeniz istenmektedir.

Herhangi bir sorunla hiç karşılaşmıyorsanız “1”, nadiren karşılaşıyorsanız “2”, orta sıklıkta karşılaşıyorsanız “3”, çok sık karşılaşıyorsanız “4”, her zaman karşılaşıyorsanız “5” seçeneğini işaretleyiniz.

SORUNLAR	SIKLIK				
	1	2	3	4	5
1.Sınavlarda başarılı olmak için derste anlatılanları ezberlemekle yetiniyorum.					
2.Sınavlarda soru çıkmayacak konuları çalışmayı gereksiz buluyorum.					
3.Öğretim elemanlarının sınavlarda çıkmayacak konuları anlatmasını sıkıcı buluyorum.					
4.Dersler için önerilen ilave kaynakları bulmaya zaman harcamak istemiyorum.					
5.Derslerde anlatılanları tekdüze buluyorum.					
6.Derslerde anlatılanları soyut buluyorum.					
7.Derslere güdülenmekte zorlanıyorum.					
8.Ders içeriklerini doyurucu bulmuyorum.					
9.Ders içeriklerinin güncel olmadığını düşünüyorum.					
10.Ders kaynaklarının farklı bakış açılarını yansıtacak çeşitlilikte olmadığını düşünüyorum.					
11.Öğretim elemanlarının projeksiyon ile sunum yaparak dersi anlatmalarını tekdüze buluyorum.					
12.Derslerde kullanılan film, video gibi çoklu ortam araçlarının konuyu öğrenmeye katkısı olmuyor.					
13.Konu anlatımında bilgisayar kullanımının konuyu anlamama katkısı olmuyor.					
14.Konu anlatımında internet kullanımının konuyu anlamama katkısı olmuyor.					
15.Sınıf arkadaşlarımla, internet ortamındaki arkadaşlarım kadar yakınlık kuramıyorum.					
16.Sınıf arkadaşlarımla ortak projelerde beraber çalışmakta zorlanıyorum.					

17.Öğretim elemanlarının kullandıkları öğretim yöntemlerini sıkıcı buluyorum.					
18.Öğretim elemanlarını sınıf yönetimi açısından fazla kuralcı buluyorum.					
19.Öğretim elemanlarının derste anlattıklarının doğruluğunu, internetten araştırarak kontrol ediyorum.					
20.Öğretim elemanlarıyla iletişim kurabilmek için yüz yüze görüşmeyi gereksiz buluyorum.					
21.Öğretim elemanlarının dersleri anlatma hızını yavaş buluyorum.					
22.Ders saatlerinin standart aralıklarda olmasını sıkıcı buluyorum.					
23.Sanal ortamlarda hissettiğim rahatlığı sınıf ortamında hissetmiyorum.					
24.Öğretim elemanlarının, yaptığım ödevlere ilişkin geribildirim verme hızlarını yavaş buluyorum.					
25.Öğrenme ortamlarının okul ile sınırlandırılmasının, öğrenmemi olumsuz etkilediğini düşünüyorum.					

EK 3. ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Fatih AYDIN
Doğum Tarihi : 19.09.1981
İletişim Bilgileri : Emniyet Mah. Afitap Sk. 7/9 Yenimahalle/ANKARA
E-Posta Adresi: : ayfatiha@gmail.com
Öğrenim Durumu : Lisans

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Elektronik Öğretmenliği	Sakarya Üniversitesi	2007

İş Deneyimi :

Ünvan	Görev Yeri	Yıl
Memur	İstanbul Emniyet Müdürlüğü Bilgi İşlem Şb.	2005-2007
Memur	Gazi Üni. Personel Daire Başkanlığı	2008-2009
Memur	Gazi Üni. Sağlık Bilimleri Fakültesi Bilgi İşlem	2009- Devam Ediyor